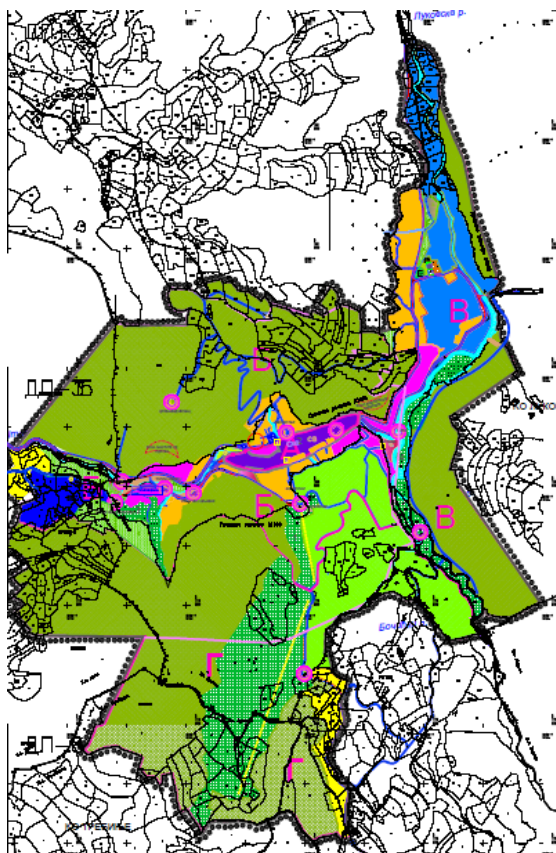

ОПШТИНА КУРШУМЛИЈА

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЛУКОВСКА БАЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

2018. година

И С Т урбан д.о.о.
Бул. Светог Цара Константина 103, Ниш,
тел.018 512905, е-маил: ist@urbanist.co.rs

ПРЕДМЕТ: ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЛУКОВСКА БАЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

ОБРАЂИВАЧ ПЛАНА: "ИСТ УРБАН" Д.О.О. Ниш,
за просторно планирање, пројектовање и инжењеринг,
18110 Ниш, Бул.Св.цара Константина 103

СТРУЧНИ ТИМ: ОДГОВОРНИ УРБАНИСТА :
Станислава Илић, дипл.инж.арх., лиц.бр.200 0115 03

УРБАНИСТА:
Слободан Гроздановић, дипл.инж.грађ., лиц.бр.202 1236 10

САРАДНИЦИ:
Мирјана Савић, маст. инж. грађ.
Кристина Бошковић, дипл.инж. арх.
Вујадин Самарџић, маст.инж. арх.

ДИРЕКТОР:

Дејан Рајчић, дипл.правник

УВОД

Стратешка процена утицаја - SEA (Strategic Environmental Assessment) је процес који локалној управи обезбеђује приказ утицаја развојног плана на животну средину.

Ради обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја неопходно је интегрисање основних начела заштите животне средине:

-начело одрживог развоја (усклађен систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју, базиран на принципима економичности и разумности у коришћењу природних и створених вредности, а с циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације; разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих биљних и животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса),

-начело интегралности (политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма, заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске програме и планове),

-начело предострожности (које обезбеђује да свака активност мора бити спроведена на начин да спречи или смањи негативне утицаје одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и на минимум сведе ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра),

-начело хијерархије и координације (процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархиским нивоима; већа координација надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену),

-начело јавности (информисање јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину).

Према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.135/04 и 88/10) и Одлуке о изради Плана генералне регулације Луковска бања („Сл.лист општине Куршумлије“ бр. 05/16) приступило се изради Стратешке процене утицаја на животну средину.

Стратешка процена утицаја Плана генералне регулације Луковска бања на животну средину (у даљем тексту: стратешка процена) урађена је у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.135/04 и 88/10) и Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр.135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС и 14/16).

Израдом Извештаја о стратешкој процени утицаја плана на животну средину у урбанистичком планирању, отвара се простор за сагледавање насталих промена у простору и уважавање потреба предметне средине. Планирање подразумева развој, а нова стратегија одрживог развоја захтева заштиту животне средине.

Ради одговарајуће заштите животне средине у току израде Плана генералне регулације Луковска бања (у даљем тексту: План) уводи се стратешка процена утицаја на животну средину којом се обезбеђују услови за интегрисање заштите животне средине у фазе и решења израде Плана. Стратешка процена као комплексан и целовит поступак сагледава простор за који се ради План са аспекта заштите и предлаже мере и решења којима ће на оптималан и рационалан начин бити остварена заштита животне средине.

Извештај о стратешкој процени утицаја Плана на животну средину састављен је из следећих поглавља:

1. Полазне основе;
2. Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
3. Процена могућих утицаја са описом мера предвиђених за смањење негативних утицаја на животну средину;

-
4. Програм праћења животне средине у току спровођења плана (мониторинг);
 5. Коришћена методологија и тешкоће у изради;
 6. Начин одлучивања;
 7. Закључци (нетехнички резиме).

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

У оквиру стратешке процене утицаја на животну средину, разматрано је постојеће стање животне средине на подручју обухваћеним Планом, значајни карактеристике Плана, карактеристике утицаја планираних садржаја на микро и макро локацију и друга питања и проблеми заштите животне средине у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја Плана на животну средину, а узимајући у обзир планиране намене.

У полазним основама дат је приказ циљева и концепције предметног Плана, приказ циљева заштите животне средине из релевантних планских и секторских докумената, стања животне средине на подручју Плана и основних питања у вези заштите животне средине релевантних за План, варијантна решења и приказ резултата консултација.

У полазним основама дат је приказ: циљева и концепције Просторног плана општине, циљева заштите животне средине из релевантних планских и секторских докумената, стања животне средине на подручју Просторног плана општине и основних питања у вези заштите животне средине релевантних за Просторни план општине, варијантна решења и резултата консултација. План детаљне је плански документ на локалном нивоу који даје смернице за непосредну примену и разраду планских решења и успоставља оквир за одобравање и реализацију пројекта у погледу локације, природе, обима и услова финансирања.

Разлог за израду стратешке процене је идентификација утицаја на животну средину одређених постојећих садржаја у оквиру граница плана, као и оних који могу настати као последица реализације планираних садржаја, и предлог мера за спречавање и ограничавање очекиваних негативних утицаја. Посматрано на конкретном случају разлози су следећи:

- Утврђивање постојећег стања животне средине на територији обухваћеној планом као и у непосредном окружењу;
- Значај и карактеристике плана, карактеристике утицаја планираних садржаја на микро и макро локацију, намене у контактном подручју и претпостављеној зони утицаја;
- Приказ варијантних решења узимајући у обзир циљеве и обухват Плана;
- Дефинисање мера предвиђених за смањење или ублажавање негативних последица планиране намене и изградње на животну средину;
- Дефинисање смерница за израду процене утицаја у фази спровођења плана;
- Дефинисање програма праћења стања животне средине у току спровођења плана експлоатације планираних садржаја.

1.1. ПРАВНИ ОСНОВ

План се ради на основу члана 27. Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС", бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-одлука УС, 24/11, 121/12-одлука УС, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14 и 145/14), Одлуке о изради, Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања ("Сл.гласник РС", бр.64/15), Закона о бањама ("Службени гласник РС", бр. 80/92), Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр.135/04, 36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС и 14/16) и других закона и подзаконских аката који регулишу предметну област

Стратешка процена се ради у складу са Чланом 6. и Одлуке о изради Плана генералне регулације Луковска бања („Сл.лист општине Куршумлије“ бр.05/16), а на основу:

- Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.135/04 и 88/10);

- Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.114/08);-
- Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.135/04 и 36/09);
- Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр.135/04;36/09, 36/09-др.закон, 72/09-др.закон, 43/11-одлука УС и 14/16);
- Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09-испр., 64/10-одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13- одлука УС, 50/13- одлука УС, 98/13- одлука УС, 132/14 и 145/14);
- Закона о рударству и геолошким истраживањима ("Службени гласник РС", бр. 101/15);
- Закон о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр.36/09, 88/10, 91/10-исправка и 14/16);
- Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010 до 2020. год. ("Сл. гласник РС", бр.88/10);
- Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине ("Службени гласник РС – Међународни уговор", бр. 38/09);
- Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја ("Службени гласник", бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10);
- Закон о потврђивању протокола о СПУ уз конвенцију о процени у прекограничном контексту ("Службени гласник РС – Међународни уговор", бр. 1/10)
- Закон о Просторном Плану Републике Србије од 2010 до 2020. год. ("Службени гласник РС", бр. 88/10),

1.2. ПОВОД ИЗРАДЕ ПЛАНА И СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Разлог израде Плана налази се у члану 6. Одлуке о изради Плана генералне регулације Луковска бања („Сл.лист општине Куршумлије“ бр.05/16), при чему се приступило изради Стратешке процене утицаја на животну средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину (у даљем тексту: стратешка процена) урађена је у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину и Законом о заштити животне средине.

Ова стратешка процена је припрема за предложени програм бањског туризма, који има за циљ јачање социјалног, економског и територијалног развоја подручја бање и прекограничног окружења. Програм је припремљен за подручје које обухвата простор предвиђен плановима вишег реда. Планским решењима утврђено је коришћење, уређење и заштита простора у циљу остваривања континуитета развоја и афирмације бање, туризма и комплементарних активности, уз поштовање постојећег стања изграђености, локалних интереса и постојећих ресурса, јачањем функционалних веза са окружењем и унапређивањем затеченог стања. Предложена планска решења у складу су са концепцијом, смерницама, планским решењима коришћења, уређења и заштите планског подручја, а на основу утврђених Правила уређења и грађења, предвиђен приоритет заштите бање.

Повод израде изради Плана генералне регулације Луковска бања је пре свега утврђивање концепције развоја, уређења, коришћења и заштите простора бање.

Извештај о стратешкој процени утицаја ради се на основу Одлуке о приступању стратешкој процени утицаја на животну средину, коју је на основу члана 9. став 1. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, а у вези члана 46. Закона о планирању и изградњи.

Одлуку о изради планског документа доноси орган надлежан за његово доношење, по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове.

Пре доношења одлуке о изради планског документа, носилац израде плана прибавља од надлежног органа за послове заштите животне средине мишљење на предлог одлуке о изради или неприступању израде стратешке процене утицаја.

Пре доношења одлуке о изради планског документа, носилац израде плана прибавља мишљење надлежног органа за послове заштите животне средине о потреби израде стратешке процене утицаја на животну средину.

1.3. РАЗЛОГ ИЗРАДЕ ПЛАНА И СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

Разлог израде Плана је обезбеђивање планских услова за дугорочни развој бањског туризма, што је могуће само планирањем нових садржаја и реконструкцијом постојећих садржаја који су присутни на планском подручју.

План се ради на основу члана 49. Закона о планирању и изградњи, као обавезна фаза у изради планског документа, након објављивања одлуке о изради Плана и верификације РЈУ.

На планском подручју предвиђа се уређење бање, пре свега утврђивање концепције развоја, уређења, коришћења и заштите простора бање, претежно за излетничке кориснике, усклађен са Законом о бањама и захтевима еколошке заштите саме бање.

Узевши у обзир компаративне предности и основна ограничења поланског подручја, као општи циљеви израде плана могу се издвојити:

- Активирање бање као туристичке дестинације;
- Уређење простора ради рационалног коришћења природних и створених ресурса;
- Усклађивање капацитета планираних садржаја са инвестиционим могућностима;
- Афирмације бање, туризма и комплементарних активности;
- Заштита станишта и животне средине у складу са планираним наменама.

Разлог за израду стратешке процене је идентификација утицаја на животну средину одређених постојећих садржаја у оквиру граница Плана, као и оних којим могу настати као последица реализације планираних садржаја, и предлог мера за спречавање и ограничавање очекиваних негативних утицаја. Посматрано на конкретном случају разлози су следећи:

- Утврђивање постојећег стања животне средине на територији обухваћеној Планом као и у непосредном окружењу;
- Значај и карактеристике Плана, карактеристике утицаја планираних садржаја на микро и макро локацију, намене у контактном подручју и претпостављеној зони утицаја;
- приказваријантних решењаузимајућиу обзирциљеве иобухватПлана;
- дефинисањемерапредвиђенихзасмањењеилиублажавањенегативнихпоследика планиране намене и изградње на животнусредину;
- дефинисањесмерницаза израдупроценеутицаја у фазиспровођењаПлана;
- идефинисањепрограмапраћењастањаживотнесрединеутокуспровођењапланаексплоатације планиранихсадржаја.

1.4. ПРЕГЛЕД ОСНОВНИХ КАРАКТЕРИСТИКА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

1.4.1. ОБУХВАТ ГРАНИЦА ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

ГРАНИЦА ПЛАНА И ОБУХВАТ ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА

Територија УО Луково налази се у западном делу општине Куршумлија, у југозападном делу Србије на граници са АП Косовом. Овај брдско планински терен припада масиву Копаоника, на 680 mпv, а координате су му (43о10' СГШ, 21о3'ИГД-од Гринича).

Луковска Бања налази се у северозападном делу општине Куршумлија, припада КО Луково површине 2554ha, и обухвата комплетан грађевински реон бање (Старе и Нове бање) и дела засеока Бабићи и Требиње.

Површина подручја Плана износи 351,4 ha. Границе Плана и планираног грађевинског подручја, дате су на графичком прилогу Карта 1.: „Граница обухвата плана са претежном наменом површина“.

Опис границе: Почетна тачка описа је међна тачка парцела бр.706/1 и1575/1 КО Луково, од ове тачке ка југоистоку прати источну границу парцела бр:1575/1,2; 1573; 1572/1,2;до међне тачке парцела бр.1572/2 и 1571. Од ове тачке ка југоистоку преко координата тачакаY= 7504126.63 ,X= 4781465,45; Y= 7504165,40, X= 4781278,99; Y= 7504205,39, X= 4781278,99;Y= 7504205.39 X=4781170.02; Y= 7504261.80, X=4781018.85; до североисточне међне тачке парцеле бр.2331 , у

прелому на југоисток источном границом парцеле бр. 2331 до међне тачке парцела бр. 2331 и 2332 и даље источном границом парцеле бр. 2741/1 (Луковска река), 2429, истим правцем до тачке $Y=7504389.84$, $X=4780484.82$; одавде ка југозападу западном границом парцела бр. 2183/1,2; 2186; 2187; у прелому на југоисток до тачке $Y=7504488.52$, $X=4779511.51$. Од ове тачке ка југозападу границом КО Луково и КО Парда, северном границом парцеле бр. 2138, јужном и западном границом парцеле бр. 2132. Уласком у КО Требиње прати јужну границу парцела бр. 66/3 И 66/2, одавде ка југозападу границом КО Луково и КО Требиње до међне тачке парцела бр. 64 и 79 КО Требиње, истим правцем источном границом парцеле бр. 64, делом северном и источном границом парцеле бр. 1735, даље ка југозападу планираном источном регулационом линијом, у скретању на запад прати јужну границу парцеле бр. 32; 1736; 18; 9; 8; 3; 2/2; 2/1. Одавде на североисток границом КО Требиње и КО Мрча до тачке $Y=7502816.99$, $X=4779368.25$; овде се ломи на запад до међне тачке парцела бр. 278 и 282/4, од ове тачке ка северозападу делом јужном границом парцеле бр. 278, југозападном границом парцела бр. 279; 257; 267; 251/3; 254/1; 1100; правцем севера западном границом парцела бр. 239; 240; 206; 195; 196; 197; 189; 181; 180; до тачке $Y=7502280.42$, $X=4780161.33$; у прелому на североисток до границе КО Мрча и КО Луково.

Уласком у КО Луково прати јужну границу парцеле бр. 1726, западну границу парцела бр. 1737 и 1732, у прелому на исток прати северну границу парцела бр. 1732; 1804; 1805; 1806; 1954; 1953; 1951; 1948; 1946; 1957; 1956; 1944; до југозападне међне тачке парцеле бр. 2401. Од ове тачке ка северу западном границом парцела бр. 2401; 2400; 2396; 2395; 2391; 2386; 2743; 2278; 2277; 2282; 2275; 2273; 2272; 2269; планираном западном регулационом линијом (Државни пут 2Б реда бр. 414), западном границом парцеле бр. 1583, делом планираном регулацијом Државног пута, и даље истим правцем западном границом парцела бр. 1579; 1577; делом парцеле бр. 2241/2 до почетне тачке.

1.4.2. ПРИКАЗ ОСНОВНИХ КАРАКТЕРИСТИКА САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПЛАНА

Планом се у оквиру подручја обухвата одређују и разграничавају јавне површине, као и намена и начин коришћења земљишта. Одлуком о изради Плана, дефинисан је основни циљ његове израде као актуелне потребе уређивања овог туристичког подручја и издавања локацијских услова и грађевинских дозвола у складу са основном наменом простора.

Циљ заштите бање је очување и унапређење створеног пејзажно-архитектонског концепта, биолошке разноврсности и културног наслеђа. Неопходно је зауставити тренд померања граница паркова, парк шума и шума урбанизацијом ради очувања природних и амбијенталних вредности односно, стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот.

Увођење нових понуда, општа реконструкција постојећих хотела и обнављање традиције бање треба да буде главно обележје развоја овог простора као туристичког центра.

Планом се у оквиру подручја обухвата одређују и разграничавају јавне површине, као и намена и начин коришћења земљишта. Одлуком о изради Плана, дефинисан је основни циљ његове израде као "актуелне потребе уређивања овог туристичког подручја у трећој зоно заштите и издавања локацијских услова и грађевинских дозвола" у складу са основном наменом простора.

Општи планирани циљеви:

Циљеви развоја туризма и уређења туристичких и рекреативних простора јесу:

- заштите бање је очување и унапређење створеног пејзажно-архитектонског концепта, биолошке разноврсности и културног наслеђа;

- усклађивање уређења и опремања постојећих и нових простора намењених рекреацији и туризму са мерама заштите животне средине;

- рационално коришћење природних ресурса у складу са условима очувања, заштите и унапређења природе и животне средине;

- усклађивање туристичке понуде са трендовима светске и домаће тражње, социоекономским интересима и стандардима међународног тржишта;

-организовање садржајно заокружене и регионално интегрисане понуде дестинација и комплекса на основу препознатљивих мотива и уз интегрисање развоја туризма са комплементарним активностима;

-подстицање развоја туристичких подручја са најповољнијим условима за максимално продужење туристичке сезоне;

-повећање степена искоришћености капацитета туристичке понуде;

Увођење нових понуда, општа реконструкција постојећих хотела и обнављање традиције бање треба да буде главно обележје развоја овог простора као туристичког центра.

План представља основ за даљу урбанистичку разраду – израду урбанистичких пројеката и пројеката парцелације/препарцелације, као и за издавање информација о локацији и локацијских услова.

1.5. ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА И ПРОГРАМИМА

1.5.1. Извод из Просторног плана Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 88/10)

Као стратешки развојни документ, Просторни план Републике Србије припремљен је за временски период до 2021. године. У Просторном плану Републике Србије предвиђен је развој у области привреде и инфраструктуре, повећања броја становника и заштитаживотне средине, природних и културних вредности. Сходно постулатима одрживог развоја и заштите животне средине, предвиђено је одрживо коришћење природних ресурса – минералних сировина, вода, пољопривредног, шумског и грађевинског земљишта уз унапређење квалитета и рационалност при коришћењу, као и уз веће коришћење обновљивих извора енергије. Предвиђена је такође и заштита и унапређење биодиверзитета, природних и културних добара и предела. Привредни развој у Просторном плану Републике Србије се остварује развојем ефикасне одрживе привреде утемељене на регионалним и локалним капацитетима и заснован је на развоју индустријских зона, малих и средњих предузећа и туризма. Просторним планом предвиђено је унапређење стања, квалитета и приступачности инфраструктурних система – саобраћајница, хидротехничких, енергетских и телекомуникационих објеката и унапређење управљања отпада. Ублажавање негативних тенденција демографског развоја, равномернијег територијалног размештаја становништва, праћен деурбанизацијом, унапређење квалитета живота, уравнотежен урбани развој, коришћење културног наслеђа као развојног ресурса, очување предела и развој и уређење села, основни су концепти Просторног плана у области становништва и мреже насеља. Унапређење животне средине, заштита и одрживо коришћење културних и природних вредности саставни је део развоја предвиђеног Просторним планом.

Као основни циљеви у заштити животне средине на подручју Републике Србије издвајају се:

- Заштита и одрживо коришћење природног и културног наслеђа и природних ресурса чиниће основ идентитета Србије и њених регионалних целина, али и основу будућег привредног/туристичког развоја.
- У складу са приоритетима просторног развоја Србије, биће потребно инсистирати на даљем развоју мрежа вредних/заштићених природних целина и културних предела са посебним нагласком на еколошки, односно, културно осетљивим подручјима.

Природно и културно наслеђе ће бити штићено, уређивано и коришћено према европским стандардима, са посебним задатком повећања заштићених природних целина и систематизацијом културног наслеђа, као и имплементацијом Фирентинске конвенције о пределу, европских и светских конвенција о заштити културног наслеђа, конвенција и декларација које се односе на биодиверзитет, природне подсистеме и друга документа.

1.5.2. Извод из Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана Републике Србије на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 88/10)

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току израде Просторног плана.

Проблеми животне средине обухваћени стратешком проценом односе се на: постојање подручја са изузетно загађеном животном средином и великим притисцима на простор, ресурсе и становништво; осетљива подручја у погледу загађивања и притисака на животну средину; потреба за рационалним коришћењем природних ресурса; и управљање чврстим отпадом. У току израде Стратешке процене нису разматрани следећи проблеми: управљање ризиком од технолошких удеса природних непогода; климатске промене и заштита озонског омотача; и смањење буке, вибрација, јонизујућег и нејонизујућег зрачења.

У оквиру стратешке процене су припремљена два варијантна решења за релевантне секторе Просторног плана. Прво варијантно решење се односи на нереализовање Просторног плана, а друго на реализовање Просторног плана. На основу резултата ова варијантна решења закључено је да је реализовање Просторног плана, повољније са аспекта заштите животне средине.

За смањење негативних и увећање позитивних утицаја Просторног плана на животну средину потребно је припремити одређена решења и мере којима ће бити предвиђена нова просторна диференцијација према степену загађивања и притисака на животну средину, у којој ниједно подручје више није у категорији веома загађене животне средине.

Праћење стања животне средине обезбеђује се у оквиру редовног мониторинга ваздуха, вода и земљишта.

Стање животне средине одређено је различитим факторима, од којих су најзначајнији постојање урбаних и енергетско-индустријских подручја са великом концентрацијом становника, индустрије и саобраћаја, која врше притисак на животну средину и простор и имају за последицу угрожен квалитет животне средине са једне стране и рурална заштићена подручја са трендом депопулације, у којима је животна средина у већој или мањој мери очувана, са друге стране.

Квалитет **ваздуха** условљен је емисијама SO_2 , NO_x , CO , чађи, прашкастих материја и других загађујућих материја које потичу из различитих објеката и процеса. Као главни извори загађивања ваздуха наводе се: продукти сагоревања горива у домаћинствима, индивидуалним котларницама и индустрији (застарела технологија, недостатак постројења за пречишћавање димних гасова, лош квалитет горива за грејање), саобраћај (лош квалитет моторног горива-оловни бензин), употреба старих возила која се лоше одржавају, неадекватни технички стандарди за возила), грађевинарство, неадекватно складиштење и одлагање нус продуката, депоније отпада и др.

Квалитет површинских **вода** претежно је условљен радом индустријских постројења, пољопривредном производњом, као и појавом дуготрајних сушних периода. Главне изворе загађења површинских вода представљају нетретиране индустријске и комуналне отпадне воде, дренажне воде из пољопривреде, оцедне и процедне воде из депонија, као и загађења везана за пловидбу рекама и поплаве.

Ерозија представља један од основних узрока деградације **земљишта**, односно погоршања његовог квалитета. Извори загађења земљишта су последица људских активности и у њих спадају: отпадне воде (индустријске, пољопривредне и воде из домаћинства), загађивачи пореклом из атмосфере, који земљиште контаминирају спирањем падавинама или седиментацијом и чврст отпад различитог порекла. Земљиште је у мањој или већој мери деградирано. Угрожено је пољопривредно, водно, шумско и грађевинско земљиште.

Комунална **бука** потиче највећим делом од саобраћаја, док су индустрија, мала привреда, грађевинарство и друге активности од мањег значаја.

Притисак на **заштићена природна добра** и **биодиверзитет** се највише одражава на стање шумских и осетљивих екосистема. Основни проблеми у области заштите шума су недовољна шумовитост, бесправна сеча, неадекватан мониторинг, шумски пожари итд.

Степен коришћења **обновљивих извора енергије** је веома низак, изузев искоришћавања богатстава у минералним и термоминералним водама, захваљујући сложеној геолошкој грађи терена и повољним хидрогеолошким односима.

Основни циљ просторног развоја туризма у Републици Србији је просторно-еколошка подршка остваривању концепта одрживог развоја туризма, компромисним интегрисањем принципа и стратешких, планских и програмских докумената развоја туризма, заштите и уређења туристичких простора.

1.5.3. РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН ЗА ПОДРУЧЈЕ НИШАВСКОГ, ТОПЛИЧКОГ И ПИРОТСКОГ УПРАВНОГ ОКРУГА („СЛ. ГЛАСНИК РС“, БР. 1/13);

Овај просторни план је заснован на смерницама и решењима Просторног плана Републике Србије и свих просторних планова ужих и ширих територијалних целина који третирају подручје Нишавског, Топличког и Пиротског управног округа, као и на другим дугорочним стратегијама, основама и политикама националног, регионалног и локалног значаја, из области привреде, животне средине и др.

Луковска бања се налази у Топличком управном округу у општини Куршумлија. Увертикално-функционалној и хоризонтално-просторној хијерархији мреже насеља, Луковска бања је у осмој хијерархијској равни као центар специјалне намене заједно са Пролом и Куршумлијском бањом, на подручју Топличког управног округа. Луковска бања се ослања на центре у вишој хијерархијској равни, посебно Ниш, Блаци, Прокупље и Куршумлију.

За ефикасно обављање послова управљања, кључну улогу има месна канцеларија у Лукову.

Општину Куршумлија карактерише мала густина насељености и велики удео површине под шумама које су претежно очуване и у добром стању (87%).

Луковска бање располаже значајним изворима термо-минералних вода на којима је формиран здравствено-лечилишни, бањски центар. Богатство подземних вода и постојање великог броја геотермалних извора представљају значајни потенцијал за развој рекреативно -лечилишног и бањског туризма.

Подручје Просторног плана је богато изданима, водотокови у обухвату плана се уливају у Топлицу која припада сливу Јужне Мораве. Резерве подземних вода су значајне а на основу података Републичког хидрометеоролошког завода Србије о квалитету воде на рекама, може се закључити да на профилима хидролошких станица на рекама Јужна Морава, Нишава, Топлица и Моравица карактеристични параметри квалитета воде углавном прелазе нормиране вредности (у односу на прописану Па и Пб класу), и најчешће су у III класи, али се често категоришу „ван класе“. Водне ресурсе, прати и већи број ограничења, од којих су најважнија следећа: површинске воде, карактерише изразито велика временска неравномерност (водни режими су бујични, при чему су посебно неповољни режими малих вода); у подручјима где су најквалитетније оранице имамо појаву неуређених речних токова; мала улагања у заштиту одвода - степен заштите од поплава је незадовољавајући; не планска градња објеката у плавним зонама стално повећава обим потенцијалних штета од поплава; плављење насеља, саобраћајница и ораница; недовољна заштита од ерозије; продукција и пронос наноса дуж бујичних токова; недовољна контрола експлоатације песка и шљунка из корита и са обала река; недовољна контролна праћења квалитета вода у акумулацијама и водотоковима; осцилације нивоа у водоакумулацијама које су са еколошког аспекта (утицај на биљни и животињски свет) врло неповољне и неприкладне, као и за било какву рекреацију на води и вид туризма; услед варирања воденог притиска могући су утицаји на геотехничку стабилност падина; водотоци су у класама квалитета нижем од захтеваног, а неки су и у стању „ван класе“; загађење слободних и алувијалних издани; непостојање катастра загађивача.

Шуме и шумско земљиште представљају велики потенцијал подручја, као ресурс за развој дрвне индустрије, а посебно као станиште бројним биљним и животињским врстама.

Планом обухваћено подручје врло је значајно као потенцијал у оквиру ловне привреде и одрживог ловног управљања.

Потенцијали за коришћење минералних сировина на простору Регионалног просторног плана постоје али и ограничења за интензивније и рационалније коришћење минералних сировина: непостојање дугорочне стратегије и политике за минерално - сировински комплекс Републике Србије; несавременост и недостатак закона и подзаконских аката, односно одговарајућих стандарда и прописа у датом комплексу; неистраженост и недефинисаност резерви минералних сировина као последица дугогодишњег недостатка финансијских средстава; присутно је нерационално искоришћавање билансних резерви што је последица технолошке заосталости, недовољног ангажовања стручног кадра, и неадекватне контроле инспекцијских органа; застарелост и истрошеност опреме и постројења за експлоатацију, припрему и прераду минералних сировина, и недостатак савремене опреме која се примењује при геолошким истраживањима; висок степен деградације животне средине при експлоатацији, припреми и преради минералних сировина и др.

У периоду 1997-2007. године, становништво подручја Просторног плана је смањено по основу наталитета за 35.210 становника (по основу наталитета се увећало за 59.863, а по основу морталитета смањило за 97.073 становника), а по основу миграционих кретања за 931 становника (досељено је 87.510, а одсељено је 88.441).

На подручју Просторног плана у периоду 1990.-2010. године евидентиран је велики пад запослености. Кључни проблеми привредног развоја су и депопулација, неповољна старосна, миграциона, образовна структура становништва (осим у граду Нишу), као и недовољна инфраструктурна опремљеност привредних локација, и др. У основне потенцијале за развој привреде на подручју региона убрајају се термоминералне воде, водни ресурси, атрактиван природни амбијент, богата културна баштина, алтернативни извори енергије (посебно ветар, биомаса и др.) и други ресурси од значаја за развој агрокомплекса, туризма. У најважнија ограничења за развој могу се сврстати депресивна привредна ситуација са високом стопом незапослености, ниском конкурентношћу, недовољан прилив СДИ, скроман обим инвестиција, недоступност финансијских средстава и неповољни услови финансирања, слаба предузетничка култура, релативно неповољна демографска структура, одлив кадра из локалних заједница, недовољно изграђена и развијена инфраструктура, знатан број предузећа и некад успешних погона у стечају или ликвидацији, неповољна старосна и квалификациона структура пољопривредних произвођача, интензивирање пољопривредне производње ограничено недостатком радне снаге који је посебно изражен у пољопривредним сезонским радним шпитевима, мали број комерцијалних пољопривредних газдинстава, недостатак енергената и банкарских услуга у појединим општинама. Међу ограничењима су и незапосленост, релативно неповољна образовна структура становништва у делу подручја. Додатно ограничење представља слаба понуда комунално опремљених и уређених привредних локација.

Туристички потенцијал Луковске бање је примарно у домаћој туристичкој тражњи (која је доминантна и усмерена према бањском, планинском, језерском, излетничком, манифестационом и сеоском туризму, као и према пословним путовањима), а затим у инострану (посетиоци су углавном индивидуални гости, чији су примарни мотиви доласка пословна путовања, али постоје и други мотиви, посебно природњачки и културолошки, за које није организована адекватна понуда). Туристички потенцијал је садржан, између осталог у бањама, које мотивски и садржајно посебно обогаћују туристичку понуду у здравственој рехабилитацији, здравственој, општој и спортској рекреацији; термоминерални извори и погодна клима, изграђени садржаји, предене вредности и природне лепоте омогућавају целогодишње коришћење и добру попуњеност смештајних капацитета, сврставајући у првом реду Нишку, а затим Пролом, Куршумлијску и Луковску у важнија бањско-туристичка насеља у Србији; драгоцену допуну бањском туризму представљају природна и културна добра у окружењу, који интегришу неколико других видова туризма (као што су wellness/рекреативни, излетнички, еколошки, водни, културолошки, сеоски, ловни и др.).

Приоритети остваривања туристичке понуде Региона су, између осталог, комплетирање и интеграција постојеће понуде бањских места (Луковска бања нема статус бање), уз изградњу и уређење нових садржаја понуде у простору, као генератора укупне туристичке понуде, посебно планина, бања, села, транзитних путних коридора, као и туристичких центара-градова и места,

традиционалних манифестација и др.), која се заснивана географско-саобраћајном положају, атрактивним природним и створеним ресурсима.

Туризам представља и развојну шансу пољопривреде. Постоје изражени регионални и локални интереси за заштитом простора и за одрживим развојем туризма као потенцијалним покретачем привредног напретка.

Ради остварења туристичких привредних потенција, Регионалним просторним, сеоском становништву је потребно омогућити квалитетну изградњу или реконструкцију стамбених и објеката сеоске економије, уз поштовање традиционалних образаца уређења предела, организације и биоклиматске изградње објеката и увођење савремених технологија грађења.

На подручју плана, посебан проблем је санација и рехабилитација периурбаних насеља и збијених села антропогеографског и морфо-физиономског типа, која се мора базирати на новим, урбаним начином уређења простора сходно њиховој улози у систему насеља чиме би се унапредио идентитет, компактност и конкурентност тих насеља.

На просторима који су препознати као природни потенцијали локалног, регионалног и националног значаја, међу којима је Луковска бања, биће организовани спортско рекреативни садржаји. Потенцијали за развој спорта су: умрежавање установа јавног и приватног сектора, ревитализација постојећих и изградња нових спортских објеката и др.

Богато културно наслеђе на подручју просторног плана потребно је промовисати и интегрисати у туристичку понуду. Велику улогу у културном животу на планском подручју имају све бројније и масовније културне манифестације отвореног типа. На руралном подручју, постојећи објекти домова културе нису у функцији у већини насеља и активности у области културе се не одвијају, па се планира обнова домова културе и стварање мултифункционалних центара за потребе дешавања у култури, мобилних здравствених служби које се комбинују са услугама социјалне заштите.

Заштита простора мора бити свеобухватна, а у случају Луковске бање наглашена је заштита шума (пожар, прекомерна експлоатација), заштита земљишта (ерозија, клизиште, одрон камена) и заштита вода (изворишта).

У просторној дистрибуцији привреде, Луковска бања спада у мале центре и појединачна насеља (ранг VI) која имају привредне садржаје и економски потенцијал за одређене врсте производње и услуга (коју у општини Куршумлија имају још и Жуч, Куршумлијска Бања, Рача, Добри до и Грабовица).

Пројекти привредног развоја заснованог на туризму, са туристичким производима и пројектима регије у изградњи нових туристичко-рекреативних и спортских комплекса или модернизацији постојећих би допринели побољшавању стандарда и запослености локалног становништва, истовремено подстицајући развој пољопривреде и подизање атрактивности региона за инвестирање и побољшање демографске структуре. Развој и диверзификација сектора услуга, који су са претходним повезани, омогућавају ново запошљавање, подршком приватном предузетништву за оснивање и интензивнији развој производног и услужног занатства, трговине, угоститељства, грађевинарства, саобраћајних и логистичких услуга, послова са некретностима, финансијско-техничких, информатичких, пословних услуга, комерцијалних активности, као и развој образовања, културе, здравствене и социјалне заштите, спорта и рекреације, комуналних услуга, и др.

Привредни потенцијал представљају још и енергетика (електроенергије из хидроенергетског потенцијала, рехабилитација капацитета даљинског грејања и развој нових, обновљивих извора енергије), грађевинарство, водопривреда, шумарство и ловна привреда.

Биомаса, као енергетски потенцијал, представља биоразградив део производа и остатака у пољопривреди (биљне и животињске супстанце), отпада и остатака у шумарству, као и биоразградиви део градског и индустријског отпада. Подразумева се да ови отпаци не садрже штетне и опасне материје у себи. Због трошкова транспорта биомасу на овом простору треба користити углавном у непосредној близини настанка ових сировина ради задовољавања енергетских потреба објеката пољопривредне производње. Коришћење геотермалне енергије (коришћењем топлотних пумпи за потребе грејања и у друге сврхе) је оцењено као вредност локалног значаја.

Приоритети унапређења постојеће туристичке понуде су у модернизацији, комуналном опремању и комерцијализација смештајних капацитета и пратећих садржаја, у складу са међународним стандардима и трендовима у туризму и хотелијерству. Редослед приоритета просторног развоја туризма (изградње материјалне основе) у новим дестинацијама биће: изградња крупне саобраћајне и техничке инфраструктуре до дестинација (друмске саобраћајнице, електро снабдевање, гасовод, телекомуникације); комунално опремање дестинација (водоснабдевање и канализација отпадних вода, комунална опрема саобраћаја, енергетике и телекомуникација); изградња туристичко-рекреативне инфраструктуре; изградња смештаја и садржаја јавних служби и сервиса. Приоритети туристичког коришћења природних културних добара у туризму су уређивање и организовање презентације природних вредности и објеката непокретних културних добара. Приоритети у активирању развоја комплементарних делатности у функцији туризма су посебно у производњи еко-хране, аутентичних етно-производа и др., уз очување и презентацију регионалних и локалних етно-вредности и традиције. Организациони приоритети у развоју туризма су у едукација кадра, развоју општинских и регионалне туристичке организације, уз боље мотивско повезивање различитих видова туризма (планинског, бањског, културолошког, ловног и риболовног и др.), како међу општинама Региона, тако и са суседним општинама у Србији.

1.5.4 ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СЛИВА АКУМУЛАЦИЈЕ „СЕЛОВА“ („СЛ.ГЛАСНИК РС“, БР. 44/11)

Просторним планом подручја посебне намене слива акумулације „Селова“, у даљем тексту Просторни план обухваћена је и Луковска Бања. Лежи на југоисточним падинама Копаоника, у долини Луковске реке, 36 km од Куршумлије. Позната је по највећем броју извора (37) и огромној количини од преко 100 l/s врелих (до 65° C) минералних вода. Вода спада у ред алкално-земноалкалних киселих хипертерми. Са надморском висином од 681m, представља највишу ваздушну бању у Републици Србији. Луковске топле и минералне воде појављују се у разбијеном изворишту, у уској зони, на дужини око 400 m, са обе стране Штавске реке. Издвајају се две групе извора: западна (Горња бања) са 20 природних извора и две бушотине; и источна (Доња бања), са 13 природних извора и две бушотине.

У зони III санитарне заштите акумулације „Селова“ (површине око 331,52 km²) чијем захвату је Луковска бања, успоставља се режим контролисане изградње и коришћења простора који обезбеђује заштиту квалитета вода и здравствену исправност воде изворишта, где је акценат на појачаним мерама санитације, а не рестрикцији која би угрожавала развој насеља.

Коришћење и уређење пољопривредног и шумског земљишта плански је засновано на програму уређења пољопривредно-шумског земљишта у зонама заштите изворишта вода.

Потребно је уклонити постојеће дивље депоније и очистити водотокове од нагомиланог отпада. Обезбедиће се адекватна евакуација отпада из насеља.

У насељима и зонама са стамбеним, туристичким и економским објектима, где постоји могућност да се угрозе изданске, површинске воде и акумулација, обезбедиће се санитарно безбедно прикупљање и пречишћавање или одвођење отпадних вода ван слива акумулације, што условљава реализацију канализационих система и одговарајућих ППОВ. Где због конфигурације терена и разуђености, реализација канализационог система није реална примењује се санитација на нивоу домаћинстава или групе кућа, у складу са одредбама у поглављу III 1.1.2 Просторног плана подручја посебне намене слива акумулације „Селова“.

Спровешће се комплетна санитација насеља, као и санација постојећих мини фарми, тако да испуњавају све санитарно-техничке услове који обезбеђују потпуну сигурност од загађивања вода и тла.

Развој и уређење локалне саобраћајне и техничке инфраструктуре реализоваће се без посебних захтева у погледу заштите акумулације.

У широј зони санитарне заштите изворишта подстиче се унапређење, очување и промовисање предела, уређивање видиковаца уз заштиту визура, и одрживо коришћење простора уз испуњење критеријума заштите, где озбиљни програми очувања, уместо да представљају ограничење у погледу привлачења туриста, треба да потпомогну креирању туристичког идентитета на овом простору.

Уређење и изградња туристичке зоне Лукова и Луковске Бање, које такође припадају широј зони санитарне заштите, дозвољено је уз поштовање мера шире зоне санитарне заштите изворишта и спостављања система за организовано управљање отпадом, нарочито у погледу сакупљања и пречишћавања отпадних вода.

Заштита, уређење, коришћење и развој природних ресурса

Луковска Бања је највише бањско место у Републици Србији, окружено висовима од преко 1000 m, са пријатном умереном климом. Луковску Бању карактеришу обиље извора минералних вода, нетакнута природа шумовитог Копаоника и кристално чист ваздух. По броју извора минералних вода, различитог састава и температуре, и њиховој издашности (преко 100 l/s), спада у најбогатије у земљи.

Пољопривредно земљиште карактерише велики број малих, уситњених парцела, са пољопривредним газдинствима која имају мешовиту производњу. У скоро свим насељеним местима газдинства имају површине које се не обрађују (напуштено земљиште). Напуштено пољопривредно земљиште (лошијег квалитета) чешће се јавља у брдско планинском подручју, у насељеним местима у којима је миграција најјаче изражена.

Шуме и шумско земљиште представљају велики потенцијал подручја, као ресурс за развој дрвне индустрије, а посебно као станиште бројним биљним и животињским врстама.

Потенцијали заштите и одрживог коришћења природних вредности и предела су: специфичност геолошке грађе која се огледа кроз постојаност стена различитих геолошких периода; велика разуђеност рељефа и изражена висинска и климатска зоналност; условно повољна клима са континенталним и планинским карактером; богатство резервама подземних вода, које се огледа у постојању великог броја извора и врела; геотермалне воде; екосистеми и предели посебне вредности у погледу изворности и разноврсности флоре и фауне; постојање ендемских и заштићених и строго заштићених биљних и животињских врста; репрезентативни биолошки, геоморфолошки, геолошки, хидролошки и други процеси; подручје националне еколошке мреже; ЕМЕРАЛД подручје; међународно значајно подручје за птице, биљке и лептире.

Ограничења заштите и одрживог коришћења природних вредности и предела су: отежана приступачност и недовољна опремљеност подручја инфра и супраструктуром; појава ерозије и суша; прекомерни притисак смештајних објеката, туристичке инфраструктуре и њихова бесправна изградња на подручју Луковске Бање; неадекватна обавештеност посетилаца и локалног становништва о природним вредностима која се штите и начину њиховог очувања; недостатак кадрова и материјално-финансијских ресурса локалних самоуправа у успостављању и спровођењу заштите природних вредности и добара; тешкоће унаплати накнада за коришћење заштићених подручја.

Просторни развој туризма - развој туристичке понуде базираће се на постојећим туристичким капацитетима, уз комплетирање туристичке понуде увођењем нових спортско-рекреативних садржаја, садржаја здравственог и етно туризма, традиционалних заната и сл.

Потребно је капацитете у постојећим одмаралиштима и у приватном смештају проширити и стандардизовати у туристичке пансионе, од јавних служби унапредити културу, а од сервиса трговину и угоститељство. Културно-историјски споменици и археолошки локалитети, иако недовољно истражени, могу се укључити као допуна примарним видовима туризма или као „станице“ на туристичким рутама.

На планском подручју биће заступљени следећи видови туризма: спортско-манifestациони, излетничко-рекреативни, транзитни, сеоски туризам, лов и риболов, кружна путовања, туризам специјалних интересовања и други видови туризма претежно регионалног значаја.

Излетничко-рекреативни туризам карактеришу полудневна, дневна и викенд туристичка кретања, као и пасивна и активна рекреација, претежно домаћих туриста.

Усмеравање се на претежно летње излетничко-рекреативне активности на акумулацији „Селова“ и Луковској Бањи, као што су: шетње, излети, купање и планинарење до околних планинских масива и видиковаца, те контакти са сеоским становништвом, сакупљање лековитог и ароматичног биља, а зими санкање, скијање, клизање и сл.

Луковска Бања (на источним падинама Копаоника) пружа услуге у здравственој, општој и спортској рехабилитацији. Луковска Бања има заокружену целогодишњу понуду разноврсних

туристичких садржаја, користи се као ваздушна бања, али је богата и термалним изворима погодним за лечење реуматских и кожних болести. Поред приватних смештајних капацитета постоје два хотела: Копаоник и Јелак, који су у својој понуди објединили смештај, савремене медицинске третмане и базене са термалном водом. Културна баштина након адекватне активације може да представља значајнији туристички потенцијал. Поред тога, у случају високо постављених насељених места постоји могућност за формирање комплекса и тачака „ваздушних бања“, а постоје и погодни услови развој кружних и линеарних путовања организацијом планинских и бициклистичких стаза и повезивањем са значајним међународним рутама. Сеоска насеља се углавном суочавају са дубоком економском и демографском кризом и немају значајнијих туристичких садржаја.

1.5.6. Водопривредна основа Србије

Основни циљ водопривредне основе је:

Одржавање и развој водног режима којим се обезбеђују најповољнија и најцелисходнија техничка, финансијска и еколошка решења за јединствено управљање водама, заштиту од штетног дејства вода, заштиту вода и коришћење вода. Водопривредна основа Србије има задатак да обезбеди остваривање основног стратешког циља, водећи рачуна о интересима појединих водопривредних области и грана и у великој мери супростављеним захтевима осталих корисника простора.

Имајући у виду природне карактеристике подручја Србије, просторни и временски размештај ресурса вода и њихових корисника, као и међусобну интеракцију коришћења вода, заштите вода и заштите од вода, водама на читавој територији Србије мора се газдовати интегрално, јединствено, комплексно и рационално, са гледишта свих наведених аспеката, а у склопу интегралног уређења, коришћења и заштите свих ресурса и потенцијала на простору Србије.

Посебни циљеви значајни за заштиту животне средине су:

- рационално коришћење вода;
- рационално управљање водама;
- осигурање заштите и унапређење квалитета вода до коришћења за предвиђене намене;
- заштита и унапређење животне средине и квалитета живота;
- заштита од поплава, ерозија и бујица;
- заштита и ревитализација угрожених екосистема;
- антиерозионо газдовање шумама;
- очување и унапређење природних и створених ресурса и вредности.

1.5.7. Извод из Уредбе о еколошкој мрежи

Еколошком мрежом управља се на начин који обезбеђује очување повољног стања осетљивих, ретких, угрожених и типова станишта од посебног значаја за очување популација строго заштићених и заштићених дивљих врста од националног и међународног значаја, као и одржање и унапређење функционалне и просторне повезаности њених делова.

Разлози за развој еколошке мреже су:

- очување биодиверзитета на екосистемском, предеоном и регионалном нивоу;
- подршка и јачање еколошког повезивања подручја значајних за заштиту;
- обезбеђивање заштите критичних подручја од потенцијалних спољних штетних утицаја
- обнављање деградираних екосистема;
- промовисање комплементарности између коришћења земљишта и очувања биодиверзитета, посебно очувања потенцијалних вредности биодиверзитета у полуприродним пределима;

Концепт еколошке мреже у основи је формулисан ради смањења процеса фрагментације станишта у којима:

- појединачне врсте фауне немају приступ подручјима где се налазе станишта за њихов опстанак;
- миграторне врсте фауне нису у могућности да се крећу ка подручјима где би могли периодично боравити током године;
- природне популације и заједнице нису у могућности да се померају кроз пределе ради промене услова животне средине посебно климатских промена;
- генетске размене између различитих локалних популација би могле бити спречене;
- делови станишта у којима је нека локална врста већ изумрла али се не могу лако ре-колонизовати насељавање од стране друге локалне популације исте врсте и др.

Сходно томе, еколошку мрежу чине:

1) еколошки значајна подручја;

2) еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије као коридори од националног значаја и еколошки коридори који омогућују повезивање са еколошким мрежама суседних земаља ускладу са међународним прописима као еколошки коридори од међународног значаја;

3) заштитна зона тамо где је потребна да штити еколошки значајна подручја и еколошке коридоре од могућих штетних спољних утицаја.

Уредбом је такође дефинисано да еколошки значајна подручја изчлана 2. ове уредбе обухватају просторне целине на којима се налазе:

1) одређена заштићена подручја проглашена на основу закона са приоритетним циљем очувања биодиверзитета, укључујући подручја у поступку проглашења заштите и подручја која су одговарајућим стратешким документима планирана за заштиту;

2) подручја од посебног интереса за очување, односно Емерлад мрежа, која су идентификована на основу Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта (Бернске конвенције);

3) одређена подручја дефинисана на основу међународних програма за идентификацију значајних подручја за птице (IBA), биљке (IPA) и дневне лептире (РВА);

4) подручја која се налазе на листи Конвенције о влажним стаништима од међународног значаја (Рамсарска подручја) или су планирана за упис у ту листу;

5) одређених спелеолошких објеката;

6) погранична еколошки значајна подручја која омогућују повезивање са еколошким мрежама суседних земаља у складу са међународним прописима;

7) одређена подручја типова станишта од посебног значаја за очување идентификована у складу са Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта, као и мере заштите за очување типова станишта ("Службени гласник РС", број 35/10);

8) одређена станишта дивљих врста утврђених Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива ("Службени гласник РС", број 5/10) ;

9) осталих еколошки значајних подручја која нису обухваћена овим подручјима која су као еколошки значајна утврђена просторним плановима;

Заштита еколошке мреже обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта истаништа дивљих врста у складу са Законом о заштити природе, подзаконским актима, овом уредбом, актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима.

1.5.8. Стратегија локалног одрживог развоја

Национална стратегија одрживог развоја дефинише одрживи развој као циљно оријентисан, дугорочан, непрекидан, свеобухватан и синергетски процес који утиче на све аспекте живота (економски, социјални, еколошки и институционални) на свим нивоима. Одрживи развој подразумева израду модела који на квалитетан начин задовољавају друштвено-економске потребе

и интересе грађана, а истовремено уклањају или знатно смањују утицаје који прете или штете животној средини и природним ресурсима.

Стратегија дефинише циљеве, мере и активности којима ће се створити услови за одрживи развој на локалном нивоу. Циљеви од значаја су:

- Унапређивање заштите животне средине на локалном нивоу;
- Рационално управљање ресурсима;
- Рационална потрошња необновљивих и подстицање коришћења обновљивих ресурса;
- Увођење система мониторинга животне средине за подручја општина.

1.6. ОПИС ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ КАРАКТЕРИСТИКА ПОДРУЧЈА ПЛАНА

1.6.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Географски положај и геоморфолошке карактеристике- Луковска Бања представља бањско насеље, лечилиште, климатско опоравилиште и туристички центар у југоисточном делу Копаоника, на северозападу општине Куршумлија. То је највиша бања у Србији, чије је средиште на 681m надморске висине, па уједно представља и ваздушну бању. Позната је по највећем броју извора (37) и огромној количини од преко 100 l/s врелих (до 65 °C) минералних вода. Луковска Бања се налази у долини Штавске реке, која са Требињском реком представља изворишни крак Луковске реке, чији је слив развијен на јужним падинама Копаоника, а која припада сливу Горње Топлице. Термоминерални извори и бањски објекти се налазе у мањем долинском проширењу, изнад којег се диже 1317 m висок Оштри врх. Проширење је настало тектонским спуштањем терена који је затим обликован речном ерозијом и денудацијом. Назив је добила по селу Луково, од којег је удаљена 1 km. Луково је 2002. године имало 150 домаћинстава са 396 становника. Састоји се из две преоне целине које се називају Горња и Доња Бања. Послужује као бањско и климатско место у оквиру Акционарског друштва Планинка из Куршумлије. Од Куршумлије, у правцу запада, Луковска Бања је удаљена 36 km, од туристичког центра на Равном Копаонику 55 km, Крушевца 100 km, Ниша 101 km и Београда 297 km.

Надморска висина бање је 700 m, те је по томе највиша у Србији. То значи да је реч и о климатском месту, утолико пре што је у околини очувана изворна природа и на ширем простору унаоколо нема индустријских објеката. У близини Бање постоји мањи ски лифт и скијашка стаза, па снежни покривач омогућава рекреативно скијање и потпуни боравак посетилаца.

Хидрографске карактеристике -

Луковска Бања има шест купатила. У Горњој Бањи постоје два купатила са термоминералном водом и блатно купатило, са два одељења. У Доњој Бањи се налазе зидано купатило које има базене за мушкарце и жене, блатно купатило и хигијенско купатило. Медицински комплекс може прихватити до 500 пацијената дневно, али због све слабије посете, бања већ дуго стагнира, што се одражава и на смањење броја становника села Лукова, које је 1961. године имало 680 житеља, што је 284 више него 2002. године. На основу испитивања Института за хидрогеологију Србије у Луковској Бањи постоји 28 извора и бушотина са температуром воде од 28 до 68°C. По свом саставу лековите воде су благо алкалне (pH 6,5) и припадају категорији натријум-калцијум-хидрокарбонатних и сулфидних хипертермних вода. Присуство раствореног водоник сулфида је веома значајно за лечење реуматских болесника.

Многобројни термални извори Луковске Бање чине ваздух влажним и ослобођеним честица алергена и прашине, док околне шуме стварају велики број негативних јона и фитонцида, што је посебно важно у лечењу болесника са хроничним бронхитисом и астмом. Стална контрола исправности термалне воде се врши у Институту за јавно здравље у Нишу. За Луковску Бању је карактеристичан велики број природних извора, као и већи број хидрогеолошких бушотина. Извори се појављују у виду разбијеног изворишта на дужини од 400m и има их са обе стране Штавске реке. Локализовани су на контакте серпентина, односно хидрокварцита и кречњака. Дуж раседа којим се изливају, воде одлажу бигар и једињења гвожђа.

Пре извршења истражног бушења постојало је 13 извора (по неким подацима 30), температуре воде 24-56°C, мада су неки извори већим делом године били потопљени речним током. У балнеолошке сврхе користи се лековита вода температуре 47-56°C, благо киселе реакције, тврдоће 22-37 немачких степени и укупне минерализације 1,559-1,748 g/l. Лековите компоненте бањске воде, која се у терапијске сврхе користи купањем, су калијум, литијум, рубидијум, цезијум, стронцијум, кобалт и фосфор. По хемијском саставу припадају вулканским водама шумадијског типа, али још увек нису најдетаљније истражене хидрогеолошки, хемијски и балнеолошки.

Опште климатске карактеристике:

Пријатна субпланинска клима, препознатљива по свежем ваздуху, посебна је вредност Луковске Бање. Средња годишња температура ваздуха овде је 9°C. Најтоплији месец је јули са средњом вишегодишњом температуром ваздуха од 19°C. Најнижу средњу месечну температуру ваздуха има јануар и она износи -1,3°C. Заклоњена од ветрова, Луковска Бања има дуге периоде тишина и око 760 mm падавина годишње.

Бидиверзитетске карактеристике:

Више од 59 % сеоског простора је под шумама, 31% под ливадама и пашњацима, 9 % под воћњацима и ораницама.

Богат и разноврстан биљни свет је омогућио да у Луковском крају живе разни крупни сисари, перната дивљач и др.

ПРИКАЗ СТАЊА ЧИНИЛАЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Прецизно дефинисање листе релевантних прописа у области заштите животне средине није могуће ако се при томе не води рачуна о бројним прописима у различитим другим областима од непосредног значаја за заштиту животне средине, ако се има у виду питање надлежности за њихово спровођење.

Као илустрацију обима послова локалних органа за заштиту животне средине, карактеристичне групе послова су: планирање и управљање заштитом животне средине; праћење и мониторинг стања животне средине; заштита од удеса и превентивна заштита, и инспекцијски надзор.

1.6.2. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Луковска Бања је позната још из доба Римљана као климатско лечилиште. Представља центар локалне заједнице и има следеће садржаје: месну канцеларију, амбуланту, основну школу, трговачко-занатски центар, откупну станицу-задругу, ресторан и 2 хотела.

Осим административне, културне, образовне, здравствене, насеље Луково са Луковском Бањом има привредну функцију - хотелијерство, угоститељство и трговине.

Постојеће грађевинско подручје обухвата изграђено и уређено грађевинско земљиште дефинисано према претежним наменама површина за: јавне службе, комуналне делатности, спорт и физичку културу, зелене и слободне површине, становање и неизграђено земљиште наследићим наменама - пољопривредно земљиште и шумско земљиште, по североисточномободу грађевинског подручја, са улогом заштитног појаса који обезбеђује и штити животну средину овог дела општине, истовремено обезбеђујући заштиту земљишта од спирања-ерозије.

Саобраћајна инфраструктура обухвата државни пут и неколико општинских путева.

Деоница државног пута ПБ реда број 414 (Мерћез-Луково-административна линија АП Косово и Метохија) има асфалтни коловозни застор до Луковске Бање, који је местимично оштећен али се може користити без веће опасности по безбедност колског саобраћаја. Топографија терена условљава узак, изувијан саобраћајни прилаз Луковској бањи, са много кривина.

Превиђено је да постојећи прилазни пут на потесу Мерћез-Селова буде потопљен акумулацијом Селова, а да се у функцију стави алтернативни правац ка Куршумлији, на источној страни, који је и око 9 km краћи од постојећег.

На потесу од Луковске бање до границе административне линије АП Косово и Метохија, асфалтни коловозни застор је у изградњи, уз проширење државног пута 218Б Луково – Штава –

Лепосавић, што је у складу са приоритетом Регионалног плана о комплетирању саобраћне мреже (реконструкција и изградња, модернизација, рехабилитација, и појачано одржавање).

1.6.2.1. Намена површина и планирана изградња

Планирано грађевинско подручје обухвата 86,7 ha површине обухвата Плана. Граница планираног грађевинског подручја приказана је на графичком прилогу.

На основу стања коришћења простора, степена изграђености, планираних претежних намена и функционалних веза издвојене су четири просторне целине.

Целина А обухвата централно подручје Луковске бање, непосредно са обе стране Штавске реке, са функцијом мешовитог центра.

Целина Б обухвата окружење целине А са северне, западне и јужне стране, до границе плана и целине Д са јужне стране.

Целина Ц обухвата подручје од ушћа Штавске и Требињске реке до источне границе плана, односно северно и јужно од Луковске реке дуж целог тока у обухвату Плана.

Целина Д представља подручје предвиђено претежно за проширење скијалишта и бање и обухвата подручје од граница целине Б до јужне границе Плана.

1.6.2.2. Културно-историјско наслеђе

Према акту о условима чувања, одржавања, коришћења и утврђеним мерама заштите културних добара и добара која уживају претходну заштиту, који је издала надлежна установа заштите културних добара, на подручју у обухвату плана нема утврђених непокретних културних добара нити евидентираних добара. У случају да буду откривена нова непокретна културна добра поступити у складу са Законом о културним добрима ("Сл.Гласник РС", бр.71/94) и применити опште услове заштите (у наставку текста).

Основно планско опредељење у области заштите културно-историјских споменика је интегративна заштита уз одрживо коришћење њихових културно-историјских, научно-образовних и туристичких потенцијала и усаглашавање са осталим сегментима развоја.

Третман градитељског наслеђа засниваће се на одредбама Закона о културним добрима ("Сл.гласник РС", бр. 71/94) и начелима интегративне конзервације где ће се споменичко наслеђе третирати као необновљив ресурс, извор идентитета, територијалне препознатљивости, културно-историјски и научни капитал и штитити се заједно са простором и објектима од значаја за заштиту, истраживање и коришћење. Из тог разлога се овим Планом предвиђа очување дрвене воденице (у целини Б), која нема материјалну вредност градитељског наслеђа али има нематеријалну вредност и може послужити за интерпретацију локалног начина живота, па има туристички потенцијал за домицилну заједницу.

1.6.2.3. Инфраструктура и други објекти

Саобраћајна инфраструктура- **Државни и општински путеви** Кроз насеље пролази државни пут 2Б реда број 414. Планским решењем дате су саобраћајнице у паралелним правцима, како би се умањила његова транзитна улога.

Планско решење укључује допуну мреже општинских путева на подручју плана. Комунална инфраструктура

Изградња нових и реконструкција, комунално опремање и уређивање постојећих комуналних комплекса вршиће се у складу са важећим законским прописима који регулишу ову област. Изградња комуналних објеката и површина као и реконструкције већег обима у зонама које се неће даље плански разрађивати може се вршити само на основу урбанистичких пројеката.

Електроенергетска мрежа Потрошачи у захвату Плана налазе се у конзумном подручју ТС 35/10 kV "Селова" којасе налази североисточно ван захвата Плана. ТС 35/10 kV "Селова" се напаја из трафостанице 110/35 kV "Куршумлија" 35 kV водом. ТС 35/10 kV "Селова" поред потрошача у захвату Плана, напаја потрошаче и са наслоњених подручја на План тако да су њени капацитети у великојмери већ попуњени. У захвату Плана постоје дистрибутивне трафостанице 10/0,4 kV и оне у овом тренутку задовољавају потребе потрошача на предметном подручју.

Из правца севера до средишњег дела плана пролази далековод ДВ 35 kV, ТС Селова -Луковска Бања који ради тренутно на напонском нивоу 10 kV.

Заштитна зона далековода напонског нивоа 35 kV је ширине 36,0 m (2 x 15,0 m од крајњег фазног проводника далековода, У складу са Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Сл. Лист СФРЈ", бр. 65/88 и "Сл. Лист СРЈ", бр. 18/92), изградња објеката (који нису намењени за трајни боравак људи) и друге инфраструктуре у коридору заштитног и извођачког појаса далековода је по правилу могућа. Обавеза инвеститора је да у фази планирања, пројектовања и изградње објекта инфраструктуре прибави услове, сагласност и по потреби обезбеди надзор од стране електропривредног предузећа надлежног за изградњу/газдовање далеководом.

У коридору (заштитној зони) далековада не дозвољава се подизања објеката високоградње као ни подизање засада виших од 3,0 m. У делу вода где постоје објекти високоградње и на прелазима саобраћајница, морају се задовољити прописана хоризонтална и вертикална одстојања а сам вод мора имати појачану механичку и електричну сигурност.

Мрежа 10 kV је мешовита, углавном ваздушна и изграђена је у простору тротоара, интерних саобраћајница и блокова комплекса тако да је потребно у складу са изградњом или реконструкцијом саобраћајница извршити њихово измештање у оквиру регулационог појаса планираних саобраћајница с тим да је потребно да новопланиране трасе, где год технички услови дозвољавају, буду претежно подземне.

С обзиром на планирано повећање потреба за електричном енергијом, померање центара оптерећења као и знатног повећања дужина планираних и постојећих водова 10 kV, предвиђа се изградња нове трафостанице 35/10 kV. Поред овога изградњом би се добила потпуно нова конфигурација конзумних подручја осталих трафостаница 35/10 kV чиме би се добила могућност двостраног напајања и повећане сигурности у непрекидности напајања. У том смислу, Планом су дозвољене неопходне интервенције како на преносном (35 kV и 10 kV) тако и на трансформаторском делу и на свим напонским нивоима и то ће се радити кроз даљу урбанистичку разраду и неће се сматрати изменом Плана. Простор који је плански одређен за намену трафостанице ће се кроз Урбанистички пројекат даље разрадити. Трафостаница 35/10kV је слободностојећи типски објекат приземне спратности, димензија у складу са типом трафостанице и важећим стандардима и прописима. До трафостанице 35/10 kV обезбедити интерни колски приступ изградњом приступног пута најмање ширине 3,5 m до најближе јавне саобраћајнице.

Телекомуникациона инфраструктура: Ово подручје је тренутно повезано на телекомуникациону мрежу преко приступне мреже телефонске комутације "Луковска Бања", чији су претплатнички каблови положени уз две саобраћајнице које се налазе у средишњем делу захвата Плана. Претплатнички каблови су мешовитог типа (бакарни и оптички) и покривају све корисника у захвату Плана.

Обезбеђење потребног броја телефонских прикључака за комуницирање корисника у захвату Плана извршиће се полагањем телекомуникационих каблова мешовитог типа са постојеће комутације или продужетком њене мреже.

Поред овога је у захвату Плана могуће инсталирање нових комутација MSAN али и мини IPAN уређаја (ови уређаји, који замењују класични MSAN/DSLAM уређај, би снабдевали мањи број корисника на мањем подручју, радијуса неколико стотина метара).

Активни уређаји ће се на вишу раван телекомуникационе мреже повезати оптичким кабловима без металних елемената а до корисника се полажу бакарни и/или оптички каблови.

За кориснике у комплексу положиће се кабловски водови који иду у простор регулационог појаса планираних и постојећих саобраћајница и са којих ће се градити приводи до планираних и постојећих објеката у блоковима комплекса. Телекомуникационе каблове (оптичке и претплатничке) и кабловску тк канализацију по правилу полагати-градити у простор регулације улица односно у простор тротоара у овире регулација. При преласку каблова преко саобраћајница, исте полагати у кабловнице или пластичне цеви.

Примена принципа да величина претплатничке петље буде од 0,5 до 1,0 km у просторима са већим густинама корисника, и могућност надоградње мултисервисних приступних чворова (MSAN) одређеним модулским елементима не омогућује да се утврде локације истих без конкретнијих прорачуна густине телефонских претплатника на појединим подручјима што условљава да се и њихове планиране локације одређују накнадним анализама.

Водоводна инфраструктура: Развој водоснабдевања у планском периоду ослањаће се на рационализацију потрошње висококвалитетне воде за пиће и оријентацију индустрије на снабдевање из водотокова или подземља за потребе техничке и технолошке воде. Све постојеће каптаже задржаће се и у планском периоду. Већина цевовода је од материјала којима је радни век на

измаку, чији су маханички и хидраулички параметри битно измењени, неки материјали су штетни по здравље, па стога се указује потреба за њиховом заменом.

Поред неопходне изградње резервоара, потисно-дистрибутивних цевовода и пумпних станица, у циљу квалитетног снабдевања водом свих становника на подручју Плана, уз поштовање рационализације потрошње висококвалитетне воде, неопходно је предузети следеће активности:

- ☐ Постојећу мрежу од азбест-цементних цеви треба заменити изградњом нове мреже како би се избегли, односно смањили губици услед пуцања цеви.
- ☐ Постојећу мрежу мањег профила од Ø100mm треба заменити изградњом нове мреже адекватног профила.
- ☐ Изградити јавну мрежу **дуж свих саобраћајница** на подручју Плана, чак и ако није приказана на графичком прилогу.
- ☐ Повезати мрежу тако да се формира прстенаст тип мреже у оквиру исте зоне водоснабдевања и у оквиру исте мерне групе, где год је то могуће.
- ☐ Хидранте поставити према Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара.
- ☐ У циљу рационализације потрошње у објектима вишепородичног становања сваки стан

Канализациона инфраструктура:

Специфичан положај Луковске бање као насеља које се налази узводно од хидроакумулације Селова на реци Топлици, која служи за водоснабдевање великог подручја око Куршумлије, Прокупља и Ниша, неопходно је спровести све мере заштите низводног подручја од штетног дејства отпадних вода Луковске бање. Планира се изградња комплетног система за прикупљање, одвођење и пречишћавање свих отпадних вода у складу са законским прописима. Концепт одвођења отпадних вода базиран је на следећим принципима:

- систем је конципиран као сепаратан
- систем за одвођење отпадних вода треба да покрије целу територију насеља
- отпадне воде комплетно пречистити пре упуштања у реципијент - Луковску реку.

Главни колектор фекалне канализације углавном прати ток Штавске и Луковске реке и иде најнижим тереном, како би могао да обухвати све отпадне воде од становништва и индустрије.

На постројењу за пречишћавање отпадних вода обавља се механичко-хемијско и биолошко

пречишћавање отпадних вода пре упуштања у реципијент.

Траса канализационих колектора прати углавном планиране саобраћајнице где то конфигурација терена дозвољава.

Минимална дубина укопавања треба да је таква да може да прихвати отпадне воде из свих објеката. Локација ППОВ је на делу катастарске парцеле бр.2311 КО Луково, уз Штавску реку која ће након третмана прихватити ове воде. Комплекс постројења предвидети у ограђеном - контролисаном простору ради заштите објеката, контролисаног уласка и извођења интервенција на објекту, као и других мера заштите и одржавања. Улаз у комплекс обезбедити кроз клизну колску и пешачку капију. Положај објеката унутар комплекса дефинисати према захтевима технолошког процеса поштујући мере безбедности и заштите које таква врста објеката треба да испуни.

У оквиру комплекса предвидети неопходне манипулативне површине, тротоаре и зеленило.

Након процеса пречишћавања обавезно је мерење количине и испитивање квалитета воде која се испушта у водоток. Квалитет вода које се упуштају у Штавску реку, морају бити у складу са Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода ("Сл. гласник РС. бр.74/2011"). Слободне површине засађују се декоративним зеленилом, са формирањем заштитног појаса дуж ограда комплекса који треба да обезбеди заштиту од ширења евентуалних непријатних гасова ван комплекса као и прикладан пејсаж, уз употребу претежно аутохтоних дрвенастих врста. Препоручује се израда Урбанистичког пројекта за изградњу ППОВ.

1.7.ОПИС СТАЊА ЧИНИЛАЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

1.7.1 Приказ постојећег стања животне средине са аспекта квалитета ваздуха

Да би управљање квалитетом ваздуха било одрживо, потребно је располагати подацима о нивоима загађујућих материја у ваздуху и емисијама загађујућих материја. За предметно подручје не постоје мерења, али не постоје ни велики загађивачи, пошто бања нема развијену индустријску зону, а путна мрежа је салабо развијена.

1.7.2. Приказ постојећег стања животне средине са аспекта квалитета вода

"Елаборатом о резервама термоминералних подземних вода изворишта Луковске бање –бунари ЛБ-5 и ЛБ-6", на бази једногодишњег праћења режима истицања у природним условима (самоизливом), и прорачуном добијених резултата одређене су резерве термоминералних вода у свему према критеријумима из "Закона о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања", објављеног у Службеном листу СРЈ бр. 12/98, као и "Правилника о класификацији и категоризацији резерви подземних вода и вођењу евиденције о њима" објављеног у Службеном листу СФРЈ бр. 34/79.

Режимска осматрања на бунарима у експлоатацији вршена су у периоду мај 2009. - април 2010.године. Стабилност режима потврђена је и тиме што је највећи број појединачних резултата, за оба бунара био веома близу издвојених минималних средњих месечних издашности. Из бунара ЛБ-5 и ЛБ-6 изворишта "Луковска бања" могу се користити количине од 6.0 L/s, природне термоминералне воде, хидрокарбонатно-натријско-магнезијско-калцијског типа, са сувим остатком око 908 - 1267 мг/л, температуре 62 оЦ односно 55 оЦ.

Поменути количине од 6.0 л/с могу се сматрати билансним и сврстане су у "Б" категорију, према важећим критеријумима (Потврда о резервама бр. 310-02-00226/2010-03 од 26.11.2010. год).

Зона непосредне заштите (зона I) подразумева физичку заштиту објекта (са свим постројењима и инсталацијама), а обезбеђује се оградивањем површине од најмање 3 м око водозахватног објекта. У овој зони дозвољен је приступ само овлашћеним лицима из предузећа које врши експлоатацију, а који су под здравственим надзором. Зона непосредне заштите није издвојена и обележена око свих бушотина и бунара у Луковској бањи, али се бунар ЛБ-6 налази у оквиру уређене зелене површине, а бунар ЛБ-5 је испред улаза у хотел "Копаоник" ограђен са стране локалног пута живом оградом. На овај начин остварени су углавном услови заштите предвиђени за ову зону.

Ужа зона санитарне заштите (зона II) мора да обухвати довољну површину како би се обезбедила заштита воде од микробиолошког, хемијског, радиолошког и других видова загађења. Ужа зона заштите се не може тачно одредити услед недостатка потребних података, али на основу правилника, када је подземна вода под притиском простирање зоне II не може да буде краће од 500 м од водозахватног објекта. У овој зони дозвољено је коришћење земљишта у пољопривредне сврхе, уз строго контролисано коришћење хербицида, пестицида и ђубрива, јер би се у супротном могли загадити пливни водоносни хоризонти који су повезани са дубљим хоризонтима.

Шира зона санитарне заштите (зона III) обухвата подручје непосредног сливног подручја око изворишта. Основне превентивне мере била би изградња канализационе мреже укуплетном насељу Луковска Бања и стварање услова за безбедно одлагање смећа и отпадних материја. Досадашње контролне бактериолошке анализе потврђују очуваност квалитета термо-минералне воде. Са аспекта очувања квалитета термо-минералне воде, не би требало приступати експлоатацији термо-минералних вода путем потапајућих, дубинских пумпи, без спровођења претходних детаљних хидрогеолошких истражних радова у циљу утврђивања услова заштите. У овој зони забрањена је изградња индустријских или других објеката чије отпадне воде и друге отпадне материје из технолошког процеса производње могу угрозити извориште. Из овог ограничења су искључени наменски објекти од посебног значаја за безбедност и заштиту земље.

Из старог изворишта водоснабдевања на западном крају насеља у близини Горње бање добија се 4 л/сек воде, а из новоизграђеног довода воде из каптаже у селу Требиње на удаљености око 9 км добија се још 10 л/сек. Неопходно је спровести мере санитарне заштите изворишта водоснабдевања, као и појасева санитарне заштите доводних цевовода у складу са одредбама Правилника.

1.7.3. Приказ постојећег стања животне средине са аспекта квалитета земљишта

Да би управљање квалитетом земљишта било одрживо, потребно је располагати подацима о нивоима загађујућих материја у земљишту. За предметно подручје не постоје мерења, али не постоје ни велики загађивачи, пошто бања нема развијену индустријску зону, путна мрежа је слабо развијена. Једини могући извор загађења је коришћење хемиских средстава у пољопривреди.

1.7.4. Приказ постојећег стања животне средине

са аспекта квалитета буке

Закон о заштити од буке у животној средини ("Службени гласник РС", бр. 36/09 и 88/10) дефинише субјекте заштите животне средине од буке; мере и услове заштите од буке у животној средини; мерење буке у животној средини; приступ информацијама о буци; надзор и друга питања од значаја за заштиту животне средине и здравља људи.

Заштита животне средине од буке обезбеђује се утврђивањем услова и предузимањем мера заштите које су део интегралног система заштите животне средине и односе се на:

- 1) просторно, урбанистичко и акустичко планирање;
- 2) звучну заштиту;
- 3) стратешку процену утицаја планова и програма, односно процену утицаја пројеката на животну средину, као и на издавање дозволе за изградњу и рад постројења, односно обављање активности;
- 4) прописивање граничних вредности индикатора буке у животној средини;
- 5) производњу, промет и употребу извора буке;
- 6) акустичко зонирање;
- 7) израду стратешких карата буке;
- 8) израду акционих планова заштите од буке у животној средини;
- 9) мерење и оцену буке у животној средини;
- 10) процену штетних ефеката буке на здравље људи;
- 11) информисање јавности о буци и њеним штетним ефектима у животној средини.

Луковска бања се развила на уском и стрмом терену поред две брзе планинске реке – Штавске и Требињске, због чега има ограничене просторне могућности за развој. Насељеноприма линеарну форму која прати речне токове. Приметна је и поларизација – груписање садржаја око термалних извора на 2 локације (Горња и Доња бања). Падине око насеља су изразито стрме и пошумљене, што их штити од ерозије. Природно ширење грађевинског подручја, посебно становања и хотелијерства око река, одвија се на штету земљишта које је по фактичкој намени пољопривредно, и које је иначе веома оскудно и нема никакав значај осим за локалну заједницу. Развој хотелијерства је ограничен приступачношћу и капацитетима за стационарни саобраћај који су већ сада недовољни према опште прихваћеним стандардима. Луковска бања је интересантно и допадљиво насеље, са добром посећеношћу туриста током целе године, због чега се чини да се привредни потенцијали чине значајним. Из свега изложеног се види да нема великих загађивача, као ни великих извора буке.

Закључак: Ефекти који проистичу из негативних утицаја, према којима се вреднује тренутно стање бање су загађеност ваздуха, воде и земљишта; повећана бука; запоседање земљишта; чврсти, течни и др. опасни отпад; нерационално коришћење природних ресурса; недостатак/мали капацитет инфраструктуре и др.

1.7.5. Приказ постојећег стања животне средине са аспекта стања биљног и животињског света, станишта и биодиверзитет

1.7.6. Приказ постојећег стања животне средине са аспекта стања предела

Бања представља јединствену целину, у оквиру које су заступљени лишћарски и четинарски представници дендрофлоре и објекти културног наслеђа, организовани према јединственом пејзажно-архитектонском концепту. Овај упечатљив елемент у знатној мери доприноси посебној декоративно-естетској намени.

Бања је подручје на коме постоји и користи се један или више природних лековитих фактора и које испуњава услове у погледу уређености и опремљености за њихово коришћење у складу са одредбама овог закона.

Бања представља добро од општег интереса, којим управља држава, под условима и на начин утврђен овим законом.

Природним лековитим фактором у смислу овог закона сматрају се: термална и минерална вода, ваздух, гас и лековито блато (пелоид), чија су лековита својства научно испитана и доказана у складу са Законом о бањама ("Сл.гласник РС", бр. 80/92 и 67/93-др.закон).

1.7.7. Приказ постојећег стања животне средине са депонованог отпада

За прикупљање отпада у обухвату Плана користе се: контејнери, канте, корпе и сл.

Простор за одлагање отпада се поставља ван јавних површина, са директним приступом на јавну површину. Уколико се планирају отворени платои, судове поставити на ограђеним бетонираним или асвалтираним платоима визуелно скриваним зеленилом или на други начин, са падом мах 2,0%, без степеника ради могућег гурања. Неопходно је предвидети рециклажно двориште.

1.8. ПИТАЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ РАЗМАТРАНА У СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ

У Планусу идентификовани проблеми заштите животне средине на основу увида у стање и података добијених са терена, као и на основу података добијених из општине Куршумлија.

На основу категоризације животне средине, дефинисане су мере заштите животне средине у складу са праксом процене утицаја просторних и урбанистичких планова на животну средину и то по следећим областима: (1) заштита ваздуха; (2) заштита и коришћење вода; (3) заштита земљишта; (4) заштита од буке (5) заштита природних и културних вредности итд.

Заштита животне средине обухвата: заштиту изворишта лековите воде (зоне и режими заштите); заштиту потока и земљишта од загађења нечистим водама, комуналним и индустријским отпадом (пречишћавање отпадних вода, контролисано депоновање смећа); заштиту водотока и тла од дејства ерозије; заштиту парк шуме и бањског парка; заштиту изворишта термоминералних и хладних минералних вода; заштиту културног наслеђа, саме бање, коришћење земљишта које би могло имати штетне последице на живот, здравље и рад људи, односно штетне последице на окружење.

На основу процене стања животне средине на подручју Плана, кључни проблеми заштите животне средине су следећи:

- саобраћај
- концентрисани загађивачи (индустрија, топлане, котларнице)
- водоснабдевање и канализација
- становање
- руковање чврстим отпадом
- расути загађивачи (пољопривреда, бензинске станице, хемијске радионице, складишта хемикалија и горива, индивидуална кућна ложишта).

Специфично гледано, разматрана питања проистичу из анализе стања чинилаца животне средине на простору садашњег комплекса туристичког комплекса Луковска бања, као и анализе могућих утицаја који се очекују током реализације, потом експлоатације планом предвиђених садржаја. Описана је генерална угроженост основних чинилаца животне средине, на основу расположивих података из литературе.

На простору обухваћеним Планом су разматрана следећа питања стања животне средине:

- емисија загађујућих материја у ваздух,
- ниво буке и вибрација,
- стање и квалитет подземних и површинских вода,
- очување разноликости биодиверзитета

Основно питање које је потребно разматрати у току израде процене утицаја на животну средину је везано за осетљивост планског подручја у погледу притисака на животну средину изазваних функционисањем бањско-туристичког комплекса, кроз разматрање основних утицаја на елементе животне средине.

2. ЦИЉЕВИ И ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

У складу са законским одредбама, у овом поглављу су приказани општи и посебни циљеви и индикатори Стратешке процене.

Општи циљеви или већина њих дати су на основу планских докумената вишег реда. Посебне циљеве условљава специфичност простора, у оквиру кога се налази предметни обухват плана.

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Општи циљеви Стратешке процене припремљени су на основу стања животне средине, стратешких питања заштите животне средине од значаја за планско подручје и циљева и захтева у области заштите животне средине релевантних секторских докумената.

Обезбеђење урбанистичких услова за развој и изградњу: туристичког комплекса са припадајућом инфраструктуром, у складу са економским могућностима општине и уз очување животне средине.

Циљ заштите бање је очување и унапређење створеног пејзажно-архитектонског концепта, биолошке разноврсности (обогаћивање предела уз помоћ баријерних и структурних елемената, јачање визуелне шареноликости уређењем цветњака) и културног наслеђа. Неопходно је зауставити тренд померања граница парк шума и шума урбанизацијом ради очувања природних и амбијенталних вредности односно, стварања оптималних услова за здрав и пријатан живот.

Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување стања животне средине, у односу на постојеће стање и планирану изградњу туристичког комплекса, уз примену начела превенције и предострожности и начела одрживог развоја у будућем развоју планског подручја.

Стратешка процена као интегрални део предметног Плана подржава опште циљеве постављене плановима вишег реда:

- смањење загађености ваздуха, воде, земљишта и нивоа буке;
- ефикасна заштитна заштићених природних добара;
- рационално коришћење природних ресурса;
- спречавање даљег загађивања подземних вода;
- превенцију приликом планирања садржаја који би могли утицати на животну средину;
- примену законске регулативе приликом планирања и даљег спровођења и реализације плана;
- очување биодиверзитета и
- обезбеђење услова за контролисани, одрживи развој подручја Плана уз очување еколошке стабилности, спречавање ризика применом мера заштите и контроле (мониторинга) стања животне средине.

Општим циљевима је постављен оквир за даљу разраду и дефинисање посебних циљева и избор индикатора за мерење и праћење њиховог остваривања, све у циљу управљања животном средином и остваривања одрживог просторног и функционалног развоја подручја Плана.

2.2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Посебни циљеви, који ће се детаљније вредновати у овој процени, проистекли су из општих циљева, а дефинисани су на основу специфичности и планираних намена планског подручја.

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину Плана утврђени су на основу доступних података анализе затеченог стања животне средине, доступне литературе, законске регулативе, проблема, ограничења и потенцијала подручја Плана, као и приоритета за решавање проблема у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Одговорно планирање и коришћење простора у захвату Плана представљају услов превентивне заштите и побољшања стања у простору и животној средини.

Посебни циљеви су:

- смањити емисију штетних гасова у ваздух;
- заштитити и унапредити квалитет подземних вода;
- очувати квалитет земљишта;
- повећати заштиту бање;
- повећати инвестиције за систем заштите животне средине.

2.3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА

На основу дефинисаних посебних циљева, врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради Стратешке процене. Индикатори су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за планирање. Индикатори Стратешке процене су припремљени у складу са циљевима Стратешке процене. У погледу законске регулативе у Србији је донет Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине ("Службени гласник РС", бр. 37/2011) којим се прописује национална листа индикатора заштите животне средине. Индикатори су подељени према тематским подручјима на индикаторе стања, утицаја, притисака, реакција друштва, одговора, покретачких фактора.

Табела 2. Избор индикатора у контексту постављених циљева

посебан циљ	индикатор
ВАЗДУХ	
Смањити емисију штетних гасова у ваздух	<ul style="list-style-type: none">- број дана са прекорачењем граничних вредности емисије штетних материја;- емисија CO₂, SO₂ и NO_x, чађ и суспендоване честице;- укупна количина гасова са ефектом стаклене баште;- смањење изложености становништва.
ВОДА	
Унапредити квалитет површинских и подземних вода	<ul style="list-style-type: none">- Serbian Water Quality Index (SWQI) - Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК₅, физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода;- % загађене (непречишћене) отпадне воде

	- Угроженост од поплава
ЗЕМЉИШТЕ	
Санирати контаминацију земљишта и ерозију тла	- % контаминираног земљишта
БИОДИВЕРЗИТЕТ	
Очувати биодиверзитет , природна добра и унапредити предео	<ul style="list-style-type: none"> - број и површина заштићених природних добара и предеоних целина - број врста биљака - број врста животиња
ОТПАД	
Унапредити систем прикупљања, третмана и одлагања отпадом	<ul style="list-style-type: none"> - % домаћинства са прикључком - % третираног отпада - % отпада који се одлаже на уређену депонију
ПОТРОШЊА ЕНЕРГИЈЕ	
Повећати потрошњу електричне енергије из обновљивих извора	- % потрошње енергије из обновљивих извора у укупном уделу
СУБЈЕКТИ СИСТЕМА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	
Повећање инвестиције за систем заштите животне средине	- издаци из буџета, накнаде, таксе, субвенције

3. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА СА ОПИСОМ МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

3.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са законским одредбама, у овом поглављу је приказан начин на који је извршена процена утицаја Плана на животну средину, у складу са циљевима Стратешке процене, укључујући процену утицаја два варијантна решења на животну средину. Припремљена су стратешка решења у области заштите животне средине и планирана просторна подела планског подручја према стању животне средине.

Предметни План ће представљати оквир за развој бањског туризма, а могућа решења по својим карактеристикама, интензитету и просторном распрострањању могу имати позитиван утицај на унапређење квалитета ваздуха, стање и квалитет подземних и површинских вода, стање и квалитет земљишта, природне, предеоне вредности простора.

3.2. ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

У корелацији са циљевима Плана и циљевима Стратешке процене, као и на основу њихове слојевитости и хијерархичности, издвојена су планска решења за које је извршена стратешка процена утицаја на животну средину.

3.2. ПРИКАЗ ПРОЦЕНЕ МОГУЋИХ УТИЦАЈА

3.3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА У ТОКУ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА ПЛАНУ И У НЕПОСРЕДНОМ ОКРУЖЕЊУ

Процена планираних активности у односу на чиниоце:

Ваздух

Одређене активности предвиђене Планом су усмерене у контексту заштите и унапређења квалитета ваздуха, а односе се на:

- изразу локалног регистра извора загађивања ваздуха и успостављање мониторинга квалитета ваздуха,
- унапређење комуналне инфраструктуре у насељима,

Вода

На местима где се статистички утврде могуће локације акцидената, могу се предузети мере које ће ублажити или минимизирати могуће настајање акцидентних ситуација (регулисање потока, водозащитни појас, спречавање улива канализације у поток).

Вода и водотоци као добра од општег интереса за задовољење општих и појединачних интереса под посебном су заштитом и користе се под условима и на начин који одређује Закон о водама и Елаборат о зонама санитарне заштите.

Земљиште

Евидентан потенцијално негативан утицај ерозије на земљиште, као природни ресурс, појављује се у току зиме, услед одржавања путева посипањем сољу и осталим материјама, који се користе у наведеном контексту. Да би ове негативне утицаје минимизирали и довели на ниво прихватљивости, могуће је уместо соли користити друге материјале (камена ситнеж, ризла, биоразградиви материјали и сл.), који су нешто скупљи, али постижу исти ефекат и знатно умањују ризик од контаминације земљишта у непосредној близини путева.

Природна добра, флора, фауна и биодиверзитет

С обзиром да се бања урбанизује, најзначајнији потенцијални фактор угрожавања је нарастајући процес урбанизације (непланска градња). Унутар система бањеа, који је сам по себи променљива категорија, због специфичности и осетљивости елемената од којих је сачињен, постоје фактори који нарушавају и угрожавају његов опстанак. Фитопатолошка и ентомолошка обољења, те неадекватна и неблаговремена примена мера неге, подизање нових објеката и запуштеност постојећих, само су неки од могућих "унутрашњих" фактора угрожавања.

У циљу очувања укупне биолошке разноврсности донесени су бројни међународни уговори, које је прихватила и верификовала и наша земља, преузимајући обавезе заштите и очувања биолошке разноврсности.

ОГРАНИЧАВА се:

- измена конфигурације терена, осим извесних нивелационих радова предвиђених пројектом на које су претходно прибављени услови Завода и извођење земљаних радова осим предвиђених пројектом обнове парка и пројектом санације или изградње инфраструктурне мреже;
- изградња нових подземних и надземних инсталација, или било које врсте објеката инфраструктуре који би биолошки и пејзажно угрозили бању. За потребе реконструкције постојеће инфраструктуре потребна је техничка документација израђена у складу са претходно прибављеним условима заштите природе и животне средине;
- радови који могу да угрозе основни концепт бање;
- употреба хемијских средстава (осим у случају заштите појединачних оболелих примерака) и других активности (који могу имати значајан неповољан утицај на природне и друге вредности заштићеног подручја) који би угрозили здравствено стање и виталност Споменика природе и утицали на квалитет земљишта и вода;

- изградња објеката у оквиру граница заштићеног природног добра на оне који су искључиво у складу са функцијом и наменом заштићеног простора.

Грађевинско подручје

Планом су предвиђене мере заштите предметног простора, које ће обезбедити очување архитектонског наслеђа бањског парка. Концепција просторне организације, опремања и уређења бање, заснована је на:

- Прилагођавању просторне организације бањског насеља специфичним природним одликама;
- Обезбеђењу услова за очување и развој естетских и амбијенталних вредности бањска, очување историјског и стварање властитог просторног идентитета (у органској спрези са природним окружењем);
- Креирању флексибилних просторних решења која ће омогућити примену предложених правила за уређење и услова за реконструкцију и доградњу изван граница бање;
- Усклађивању просторног развоја бање са развојем његовог становништва и планираних активности, а у функцији побољшања услова живота и заштите природних ресурса.

Приликом трасирања и изградње инфраструктуре, морају се поштовати одговарајући правилници и технички нормативи, чиме се заштићује и постојећи дендро материјал.

3.4. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Процена утицаја варијантних решења на циљеве Стратешке процене урађена је како би се омогућило поређење припремљених варијантних решења и указало на повољније са становишта заштите животне средине. Општа процена утицаја и поређење варијантних решења на животну средину према областима Стратешке процене (синтезни приказ), дати су у следећој табели.

Табела 3. Општа процена утицаја варијантних решења на животну средину (синтезни приказ)

Област Стратешке процене	Варијантно решење 1 (статус кво)	Варијантно решење 2 (План генералне регулације)
Економски развој и запосленост	-	++
Очувати квалитет ваздуха	-	м
Очувати и унапредити квалитет површинских и подземних вода	?	++
Смањити загађеност земљишта	-	+
Очување биодиверзитета, унапређења предела и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости и укључивањем у туристичку понуду	-+	м
Унапредити систем евакуације отпада	-	+
Заштита природних ресурса и коришћење обновљивих извора енергије	-	+

Врсте утицаја: ++ веома позитиван; + позитиван; -- веома негативан; - негативан;
? непознат; М – зависи од мера заштите

Претходно је наведено да су у процесу Стратешке процене анализирана два супротна сценарија развоја у оквиру процене варијантних решења. Детаљнијим поређењем варијанти (Варијанта 1 – уколико не дође до реализације/спровођења плана и Варијанта 2 – уколико дође до спровођења/реализације плана) омогућава се поређење анализираних интегралних варијантних решења, и која је табеларно приказана у наставку. Процена утицаја варијантних решења на циљеве Стратешке процене уређена је како би се омогућило поређење анализираних варијантних решења, а указало на повољније варијантно решење са становишта заштите животне средине и друштвеног бољитка. Поређење варијантних решења извршена је у наредној табели.

Табела 8. Аналитички приказ процене утицаја варијантних решења према укупним утицајима

Циљ стратешке процене	Варијантно решење бр.1 (план се не реализује – спонтани развој)	Варијантно решење бр.2 (план се реализује)
1. Смањење степена незапослености	- / 0	+/
2. Унапређење економског развоја	- / 0	+/М
3. Унаређење квалитета живота и здравља становништва	- / 0	+/М
4. Очување квалитета ваздуха	- / 0	+
5. Очување квалитета вода и успостављање интегралног управљања водама	-	+
6. Унапређење квалитета земљишта, кроз смањење загађења и ублажавање ерозије	-	-/М
7. Унапредити систем прикупљања, третман и одлагања отпада	-	+
8. Очување зелених површина	+	++
9. Заштита природних ресурса и коришћење обновљивих извора енергије	+	++
10. Очување биодиверзитета, унапређења предела и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости и укључивањем у туристичку понуду	+	++
11. Унапређење општинских служби за заштиту животне средине и мониторинг и унапређење информисања јавности по питањима животне средине	-	+

Врсте утицаја: + укупно позитиван тренд (унапређење животне средине); - укупно негативни тренд (деградација животне средине); 0-без значајних промена, М - уз мере заштите/компензације, могућ позитиван тренд.

Варијантно решење 2 које се односи на усвајање и доследно спровођење плана уз примену других секторских планова и програма, као и позитивне законске регулативе, далеко је повољније са становишта посебних циљеља Стратешке процене. Прво, ово варијантно решење је значајније повољније са становишта заштите животне средине првенствено: о заустављање деградације животне средине (ваздух, вода, земљиште и др.) одређивањем стања, приоритета заштите и услова одрживог коришћења ресурса; постизање рационалне организације, уређења и заштите простора (повећан проценат зелених површина); обезбеђивање квалитетне животнесредине - заштита вода уз примену интегралног приступа у управљању и коришћењу водних ресурса, потпуна заштита квалитета подземних вода и стриктна заштита зона које су законом резервисана изворишта водоснабдевања, заштита земљишта уз интегрални однос упланирању и управљању земљишним ресурсима, заштита и очување квалитета ваздуха; предузимање адекватних превентивних мера уз успостављање система контролесвих облика загађивања (нарочито дивље депоније); интегрални и континуирани систем мониторинга животне и природне средине у општини; успостављање система за институционално управљање животном средином, унапређење информисања јавности. Реализацијом Плана ствара се могућност за отварање нових радних места, побољшање економских прилика, односно добијање еколошки здравије средине.

Нереализовање плана је варијантно решење са могућим негативним последицама у односу на циљеве стратешке процене и губитак могућности ефикасног деловања у заштиту животне средине. Стратешком проценом утицаја и планом предложен је одржив развој подручја уз очување постојећих потенцијала, природних вредности и ресурса као и решења за спречавање конфликта у простору и разрешење постојећих просторних еколошких проблема. Као неопходно се намеће доношење плана и примену интегралних мера заштите.

3.4.1. ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА

У оквиру стратешке процене припремљена су два варијантна решења. Прво варијантно решење се односи на нереализовање Плана генералне регулације - сценарио нултог развоја, а друго представља решења Плана генералне регулације.

3.4.1.1. Варијантно решење 1: нереализовање Плана детаљне регулације

Нереализовањем ПГР-а, стање би се погоршало и то на следећи начин:

У области система бањског зеленила:

- Непостојање система заливања;
- Стари и дотрајали застор;
- Неажуран мануел валоризације садног материјала;
- Недостатак сенила, наткривених платоа;

У области инфраструктурних система:

- даље угрожавање изворишта водоснабдевања, неадекватном канализационом мрежом и испуштањем непречишћених отпадних комуналних вода у рецепијенте без предходног третмана;
- неодговарајућа саобраћајна матрица, као предуслов унапређења квалитета живота;
- неадекватна заштита од поплава;
- нереализација топлотне мреже и повећан притисак на животну средину, и загађење ваздуха од котларница на чврсто гориво.

У области управљања отпадом:

- недовољан број канти за отпадке;

У области заштите предела:

- Могућност нарушавања предеоних карактеристика и амбијенталних вредности;

У области мониторинга и инвестирања у заштиту животне средине:

- недовољна материјална средства уложена у програме заштите животне средине;
- неразвијен систем мониторинга.

3.4.1.2. Варијантно решење 2:реализовање Плана

- очување бање у изворним границама;
- реконструкција, ревитализација интродукција и конверзија су препоруке за делове бање а према претходној детаљној анализи и еколошко-биолошкој основи;
- заштита бање као просторно-пејзажне целине;
- увођење система заливања;
- замена старог и дотрајалог застора;
- ажуран мануел валоризације садног материјала;
- постављање сенила, наткривених платоа;
- постављање воденог огледала.

Присуство неадекватних мањих монтажних елемената у бање

У области становништва и насеља:

- унапређење рада здравствених и образовних служби;
- унапређење квалитета живота (становане, инфраструктура, јавне службе, услуге, комуникације, култура);

У области привреде:

- туристичких целине- приоритет се даје подручјима које користе компаративне предности подручја;
- заштита животне средине и висок степен искоришћености простора;
- формирање туристичких тура са различитим видовима туризма.

У области инфраструктурних система:

- Изградња водоводне и канализационе мреже за прикључење објеката чија функција одговара намени простора у овој зони (чесме, фонтане, системи за заливање, мокри чворови и др.)
- Изградња електроенергетске мреже;
- Доступност бесплатног интернета у бањи

У области заштите предела:

- Заштита предела у његовој разноврсности и јединствености;
- Мере заштите, очувања и унапређења предела доведиће до позитивних ефеката и интегралне заштите предеоних карактеристика.

У области заштите животне средине:

- заштита ваздуха, земљишта, површинских и подземних вода;
- заштита од буке и вибрација;
- заштита флоре и фауне и унапређење биодиверзитета , предела;
- заштита природних и културних добара;
- веће улагање у програме заштите животне средине.

Резултати консултација

У току израде стратешке процене вршене су консултације са надлежним општинским службама, јавним предузећима и заинтересованим органима и организацијама.

Процена утицаја планских решења на животну средину

За потребе процене утицаја Плана на животну средину изабрана су планска решења приказана у следећој табели.

Табела 9. Планска решења за која се врши процена утицаја

Област	Планско решење
НАМЕНА ПРОСТОРА	1. ЦЕЛИНА А -КОМПЛЕКС МЕШОВИТОГ САДРЖАЈА- 2. ЦЕЛИНА Б 3. ЦЕЛИНА Ц 4. ЦЕЛИНА Д
САОБРАЋАЈУ	5.РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСТОЈЕГ ДРЖАВНОГ ПУТА
ЈАВНЕ ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ	6.ПАРКОВСКО ЗЕЛЕНИЛО 7.ПАРК-ШУМА 8.ШУМА
КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	9.ВОДОВОДНА МРЕЖА 10КАНАЛИЗАЦИОНА МРЕЖА 11.РЕГУЛАЦИЈА ВОДОТОКОВА
	12.ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА МРЕЖА
	13.ТЕЛЕФОНСКА МРЕЖА
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	14.ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА

Према критеријумима из Прилога I Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у обзир су узете следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја
- Вероватноћа да се утицај појави
- Трајање утицаја (временска димензија),
- Учесталост утицаја
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према следећој табели.

Табела 10. Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
+ Позитиван ++ Веома позитиван - Негативан -- Веома негативан 0 Неутралан	мало вероватан средње вероватан веома вероватан	краткорочан средњорочан дугорочан	повремен средњеучестао сталан	Локални (део Општине) Општински Градски Регионални Национални Међународни

М зависи од мера заштите				
-----------------------------	--	--	--	--

У складу са ПДР и карактеристикама планског подручја одређене су карактеристике које одређују значајан утицај и то:

- Средње и веома вероватан утицај
- Средњорочан и дугорочан утицај
- Средње учестао и сталан утицај
- Локални, Општински и регионални ниво утицаја.

За свако планско решење вршено је одређивање и евалуација утицаја. Бојом су приказани позитивни (зелена), негативни (црвена), неутрални (бела) и утицаји који зависе од примене мера заштите (жута) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две, три и четири карактеристике).

врста утицаја	значај утицаја		
	једна или две карактеристике	три карактеристике	четири карактеристике
Позитиван			
Негативан			
Неутралан			
Зависи од мера заштите			

Табела 11. Збирна матрица утицаја Просторног плана на животну средину

Планско решење/циљ стратешке процене	1. Смањење степена незапослености	2. Унапређење економског развоја	3. Унаређење квалитета живота и здравља становништва	4. Очување квалитета ваздуха	5. Очување квалитета вода и успостављање интегралног управљања водама	6. Унапређење квалитета земљишта, кроз смањење загађења и ублажавање ерозије	7. Унапредити систем прикупљања, третман и одлагања отпада	8. Очување зелених површина	9. Заштита природних ресурса и коришћење обновљивих извора енергије	10. Очување биодиверзитета, унапређења предела и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости и укључивањем у туристичку понуду	11. Унапређење општинских служби за заштиту животне средине и мониторинг и унапређење информисања јавности по питањима животне средине
Активности у области НАМЕНЕ ПОВРШИНЕ											
1. КОМПЛЕКС МЕШОВИТОГ САДРЖАЈА-Целина А											
2. Целина Б											
3. Целина Ц											
4. Целина Д											
Активности у области САОБРАЋАЈНИХ ПОВРШИНА											
РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСТОЈЕГ ДРЖАВНОГ ПУТА											
Активности на уређивању ЈАВНИХ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА											
6. ПАРКОВСКО ЗЕЛЕНИЛО											
7. ПАРК ШУМЕ											
8. ШУМЕ											

Планско решење/циљ стратешке процене	1. Смањење степена незапослености	2. Унапређење економског развоја	3. Унаређење квалитета живота и здравља становништва	4. Очување квалитета ваздуха	5. Очување квалитета вода и успостављање интегралног управљања водама	6. Унапређење квалитета земљишта, кроз смањење загађења и ублажавање ерозије	7. Унапредити систем прикупљања, третман и олагања отпада	8. Очување зелених површина	9. Заштита природних ресурса и коришћење обновљивих извора енергије	10. Очување биодиверзитета, унапређења предела и унапређење ефикасности заштите на принципима одрживости и укључивањем у туристичку понуду	11. Унапређење општинских служби за заштиту животне средине и мониторинг и унапређење информисања јавности по питањима животне средине
	Активности и приоритетни развојни програми у области ХИДРОТЕХНИЧКЕ ИНФРАСТРУКТУР										
	ВОДОВОДНА МРЕЖА										
	КАНАЛИЗАЦИОНА МРЕЖА										
	РЕГУЛАЦИЈА ВОДОТОКОВА										
	Активности и развојни програми у области ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ										
	ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА МРЕЖА										
	Активности и развојни програми у области ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ										
	ТЕЛЕФОНСКА МРЕЖА										
	Активности и развојни програми у области ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ										
	ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТАТА										

Табела бр. 11 представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат више критеријумског вредновања појединачних планских решења на основне компоненте животне средине – ваздух, воду и земљиште.

Значај утицаја процењује се у односу на величину тј. интензитет утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. У вишекритеријумској анализи планских решења у обзир је узета величина утицаја планских решења, затим је мерен значај утицаја планских решења на животну средину, као и вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности. Наведена планска решења углавном имају мали негативан/позитиван утицај на очување квалитета животне средине, док поједина планска решења немају никакав утицај на животну средину.

Утицаји планских решења су локалног карактера. Вероватноћа утицаја планског решења на животну средину је извесна/вероватна у зависности од планског решења.

Извештај о стратешкој процени утицаја је дефинисао планска решења по областима, како је приказано. На овом нивоу плана није било могуће детаљно анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све појединости везане за дато планско решење. У случајевима где је процењено да може доћи до негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

3.5. МЕРЕ ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине на подручју Плана заснована је на концепту одрживог развоја, усклађивању коришћења простора са могућностима и ограничењима природних и створених вредности (установљени режими и мере заштите) и са потребама економског развоја, полазећи од начела превенције и спречавања загађивања животне средине и начела интегралности. То значи обавезно укључивање услова заштите животне средине у све планове, односно програме, као и све предвиђене активности и садржаје на подручју.

Систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за:

- одрживо управљање, очување природне равнотеже, целovitости, разноврсности и квалитета природних вредности и услова за опстанак свих живих бића;
- спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине.

Применом мера заштите животне средине, ефекти негативних тенденција идентификованих у простору кориговаће се у правцу побољшања квалитета појединих елемената животне средине, а применом свих расположивих инструмената спречиће се њихово ширење ван утврђеног планског оквира.

Поред процене утицаја планских решења на животну средину и сагледавања могућих значајних негативних утицаја, циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног плана је и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквири (границе) дефинисане законском регулативом, а водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Концепција заштите животне средине у обухвату Плана заснива се на усклађивању потреба развоја и очувања, односно заштите ресурса и природних вредности на одржив начин, тако да се садашњим и наредним генерацијама омогући задовољавање њихових потреба и побољшање квалитета живота. Коришћен је интегрални приступ планирању и заштити који подразумева интегрисање планских мера заштите у сва планска решења, а допринос представља и посебно дефинисање смерница за заштиту у оквиру сектора – заштита животне средине које се односе на:

1. Заштиту земљишта кроз:

- а. обезбеђивање заштите шумског и осталог земљишта од нерационалног коришћења за потребе изградње планираних садржаја,
- б. преиспитивање дефинисаних праваца и коридора саобраћајница тако да не буду трасирани на еколошки угроженим или осетљивим просторима, као и преиспитивање

-
- енергетских коридора гасовода, комуналних коридора и постројења, нарочито канализационих инфраструктурних система,
 - c. санацију и рекултивацију деградираних површина (сметлишта, запуштених простора, простора на којима је нелегално одлаган отпад и сл),
 - d. преиспитивање постојећег концепта управљања комуналним и осталим отпадом и исти усагласити са важећом законском регулативом из ове области и Националном стратегијом управљања отпадом,
 - e. спречавање нелегалне градње у будућности;

2. Заштиту и побољшање квалитета ваздуха кроз:

- очување и унапређење зеленила и зелених површина у обухвату плана,
- обезбеђивање заштите планираних садржаја од емисије загађујућих материја заштитним зеленим појасима формираним од више аутохтоних биљних врста,
- подизање дрвореда дуж инфраструктурних саобраћајних коридора,
- за све објекте из којих се емитују загађујуће материје, планирање одговарајућих техничких и технолошких решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздух задовољава прописане граничне вредности дефинисане Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у ваздух ("Службени гласник РС", број 71/10 и 6/11),
- изналажење могућности проширења програма мониторинга и по потреби успостављање нових мерних станица и места ради добијања свеобухватне/тачне слике о квалитету ваздуха у обухвату плана;

3. Очување и побољшање квалитета воде кроз:

- заштиту водотокова у обухвату Плана,
- уређење свих водотокова, које ће обухватити и санацију и уклањање свих нелегалних излива отпадних вода,
- поштовање прописаног режима заштите подземних и површинских изворишта водоснабдевања и предвиђање свих неопходних мера заштите вода и земљишта од загађивања у редовним и акцидентним ситуацијама,
- приоритетну изградњу канализационих система за прикупљање и одвођење отпадних вода, а нарочито на просторима предвиђеним за инфраструктурно уређење и изградњу угоститељских, здравствених и спортско-рекреативних садржаја, као и на простору са високим нивоима подземних вода и у зонама заштите водоизворишта,
- изградњу објеката/постројења за пречишћавање отпадних вода, за све објекте из којих се испуштају загађене отпадне воде, пре испуштања у канализацију употребљених вода или други рецепијент, у циљу заштите околног земљишта, подземних и површинских вода, у складу са законском регулативом,
- изградњу свих саобраћајних и манипулативних површина од водонепропусних материјала отпорних на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима се спречава одливање воде на околно земљиште приликом њиховог одржавања или падавина,
- обезбеђивање контролисаног прихвата зауљених атмосферских вода са платоа, саобраћајница и паркинг простора и обезбеђење њиховог третмана у сепаратору уља и масти пре упуштања у градску канализацију за употребљене воде или други рецепијент у складу са законском регулативом,
- пречишћавање отпадних вода које настају редовним радом, одржавањем и чишћењем простора угоститељских објеката у којима се врши припрема намирница (кухиње, ресторани и сл.) – третирање истих на таложницима и сепараторима уља и масти пре испуштања у градску канализацију за употребљене воде или други рецепијент у складу са законском регулативом,
- евидентирање свих субјеката који своје отпадне воде испуштају у површинске воде,
- евидентирање и уклањање свих нелегалних и несанитарних депонија у обухвату Плана,

-
- изналажење могућности проширења програма мониторинга и успостављање нових мерних места ради добијања свеобухватне/тачне слике о квалитету површинских вода у обухвату Плана,
 - успостављање јединственог информационог система о квалитету површинских и подземних вода,
 - израду катастра површинских и подземних вода и ажурирање извора загађивања тих вода;

4. Смањење комуналне буке кроз:

- усклађивање планирања са Законом о заштити од буке ("Службени гласник РС", бр.36/09 и 88/10), као и подзаконским актима донетим на основу овог закона,
- правилан међусобни просторни распоред инфраструктурних саобраћајних коридора и здравствених, парковских и других зона и објеката,
- дефинисање препорука и правила градње у погледу избора материјала, система и конструкција са звучном заштитом, чиме се омогућава да ниво буке не прелази дозвољене граничне вредности, при прописаним условима коришћења и одржавања уређаја и опреме;

5. Подстицање енергетске ефикасности кроз:

- примену модела континуираног и системског управљања енергијом, стратешког планирања енергетике и одрживог управљања енергетским ресурсима на локалном нивоу, подстицање одрживог и енергетски ефикасног планирања и изградње у пословном и јавном сектору, а што доприноси смањењу потрошње енергената и ресурса, односно смањењу емисије штетних гасова у атмосферу,
- успостављање енергетске ефикасности у објектима,
- обезбеђивање ефикасног коришћења енергије, узимајући у обзир микроклиматске услове локације, намену, положај и оријентацију објекта, као и могућност коришћења обновљивих извора енергије,
- информисање, образовање и јачање свести грађана о потреби и значају примене енергетски ефикасних технологија и мера у домаћинствима, уштеди енергије, смањењу штетних утицаја на животну средину, као и смањењу трошкова за комуналне услуге (грејање, вода, енергија и сл);
- Сертификат о енергетским својствима зграда (енергетски пасош) морају имати све нове зграде, као и постојеће зграде које се реконструишу, адаптирају, санирају или енергетски санирају, осим зграда које су правилником изузете од обавезе енергетске сертификације. Правилник којим се ближе прописују услови, садржина и начин издавања је Правилник о условима, садржини и начину издавања сертификата о енергетским својствима зграда ("Службени гласник РС", бр. 69/2012).
- Категорије зграда за које се издаје енергетски пасош, одређене су према претежној намени дефинисаној прописом којим се уређују енергетска својства зграда.
- Зграде за које није потребно прибављање енергетског пасоша су:
 - постојеће зграде које се реконструишу или енергетски санирају, а које имају нето површину мању од 50 m²;
 - зграде које имају предвиђени век употребе ограничен на две године и мање;
 - зграде привременог карактера за потребе извођења радова, односно обезбеђење простора за смештај људи и грађевинског материјала у току извођења радова;
 - радионице, производне хале, индустријске зграде и друге привредне зграде које се, у складу са својом наменом, морају држати отворенима више од половине радног времена, ако немају уграђене ваздушне завесе;
 - зграде намењене за одржавање верских обреда;
 - зграде које су под одређеним режимом заштите, а код којих би испуњење захтева енергетске ефикасности било у супротности са условима заштите;
 - зграде које се не греју или се греју на температуру до +12°C.

- Енергетски пасош чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.
- Енергетски пасош зграде издаје се по извршеном енергетском прегледу зграде.
- Издаје се за целу зграду или за део зграде, када се ради о згради која је према овом правилнику дефинисана као зграда са више енергетских зона. Енергетски пасош се може издати и за део зграде који чини самосталну употребну целину (пословни простор, стан). Зграда или њена самостална употребна целина може имати само један енергетски пасош.

6. Заштита од нејонизујућих зрачења у нискофреквентном подручју кроз:

- подземно постављање/каблирање далековаода 35 kV, 110 kV и 220 kV, у деловима у којима њихова траса пролази кроз зоне јавне намене,
- планирање, пројектовање и изградња нових трафостаница у складу са важећим нормама и стандардима прописаним за ту врсту објеката, уз предузимање одговарајућих техничких и оперативних мера чиме се обезбеђује да нивои излагања становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 104/09),
- обезбеђивање одговарајуће заштите земљишта и подземних вода постављањем непропусне танкване за прихват опасних материја из трансформатора трафостанице, запремине довољне да прихвати укупну количину трансформаторског уља садржаног у трансформатору и не планирати уградњу трансформатора који садржи полихлороване бифениле (PCB);

7. Заштита од нејонизујућих зрачења – смањење штетног утицаја нејонизујућих зрачења на животну средину и здравље људи, препоручује се кроз мере и услове заштите животне средине којих треба да се придржавају оператери мобилне телефоније, ради ефикаснијег планирања и изградње мобилне телекомуникационе мреже (нових извора нејонизујућих зрачења у високофреквентном подручју – радио базних станица):

- обавезно спровођење поступка процене утицаја пројекта на животну средину за сваку базну станицу,
- планирање локација за постављање базних станица, које ће у складу са техничким решењем за сваку базну станицу, омогућити изложеност мањег броја грађана, нижим нивоима електромагнетног зрачења,
- поштовати правила грађења мобилне телекомуникационе мреже:избегавати постављања уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима: здравствених установа, дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта;минимална удаљеност базних станица мобилне телефоније од објеката здравствених установа, дечјих вртића, школа и простора дечјих игралишта, односно ивице парцеле ових објеката не треба бити мања од 100m,
- постављање антенских система базних станица мобилне телефоније, у зонама повећане осетљивости, на стамбеним и другим објектима и на антенским стубовима само под условом да: висинска разлика између базе антене и тла износи најмање 20m; удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу, у зони главног снопа зрачења антене, износи најмање 30m; удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу може бити мања од 30 m, у случају када је висинска разлика између базе антене и кровне површине објекта у окружењу најмање10m;
- антенски систем базне станице мобилне телефоније, који се поставља на кровној површини стамбеног објекта не сме бити видљив из стамбеног простора или терасе стамбеног објекта на који се поставља, односно стамбеног простора или терасе суседног стамбеног објекта у низу, изузев у случају сагласности власника наведених станова,

- при избору локације за постављање антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир следеће: могућност постављања антенских система на постојећим антенским стубовима других оператора, грађевинама попут димњака топлана, водоторњева, стубова са рефлекторима, телевизијских стубова и сл; неопходност поштовања постојећих природних обележја локација и пејзажа, избегавати просторе излетишта, заштићена природна добра, заштићене културно-историјске целине, парковске површине и сл; избор дизајна и боје антенских система у односу на објекат или окружење на ком се врши његова инсталација, те потребу/неопходност маскирања базне станице; антенски системи не могу бити постављани на кровним терасама ако на тим етажама постоје просторије у којима људи живе или бораве дуже од 2 сата;
- изналажење могућности проширења програма мониторинга и успостављање нових мерних места ради добијања свеобухватне /тачне слике нивоа нејонизујућих зрачења у високофреквентном опсегу пореклом од ових система ради утврђивања утицаја на становништво и животну средину;

8. Очување и успостављање одрживог система зелених површина у обухвату Плана кроз:

- реконструкција и ревитализација са циљем обнове парковског подручја као пејзажно-архитектонског и културно-историјског насеђа, а на основу израђеног Главног пројекта реконструкције и ревитализације;
- уклањање оних примерака који на заштићеном простору не задовољавају здравствене, естетске и функционалне критеријуме: болесна, сува, престарела, закржљала стабла, и уколико се утврди да је потребно извршити оправдану замену једне врсте другом; уколико је то одређено Мануалом валоризације дендрофлоре;
- извођење свих биолошко-техничких мера заштите и неге (прихрањивање, заливање, третман против фитопатолошких и ентомолошких обољења и сл.), за које се процени да су неопходни за одржавање виталности дрвећа, жбунаи одржавање цветњака, а у циљу заштите и унапређења заштићеног природног добра, у складу са планом управљања и годишњим програмима заштите и развоја које доноси управљач;
- успостављање мониторинга квалитета минералних вода на јавним чесмама бар два пута годишње;
- подизање, обнављање и одржавање (кошење, уклањање корова, прихрањивање, аерација, итд.) травњака, а на основу одговарајуће извођачке документације у складу са програмима које доноси управљач;
- постављање нових елемената парковског и мобилијара за парк шуму, и поправка постојећих (постављање нових клупа, корпи за отпатке, канделабра, итд.), а на основу услова надлежних институција;
- промовисање парка у едукативне сврхе, обављање научних истраживања, туристичке посете, рекреација и спортске активности које не угрожавају основну намену Парка;

9. Грађевинске радове, који обухватају инфраструктурно уређење и изградњу планираних садржаја кроз:

- предузимање мера које обезбеђују заштиту и рационално коришћење земљишта, површинских и подземних вода, управљање насталим отпадом у складу са законском регулативом и санацију земљишта у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације,
- дефинисање локација паркинга, путева за тешку механизацију, позајмишта и складишта грађевинског и материјала из ископа,
- свођење најмањег могућег уништавања вегетације, нарочито зеленог и шумског покривача, уз обезбеђење обнове оштећених површина земљишта аутентичних пејзажа по завршетку радова,

- дефинисање обавезе извођача радова да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе, акосеутоку извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете и
- дефинисање обавезе извођача радова да одмах обавести надлежну организацију за заштиту природе, уколико сеутоку извођења радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика;

10. **Дефинисање обавезе инвеститора** да се, при изградњи, односно реконструкције или уклањања објекта, наведених у Листи I и Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр.114/08), обрати надлежном органу за заштиту животне средине, ради спровођења процедуре процене утицаја на животну средину, у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 36/09). Проценом утицаја биће извршена анализа могућих значајних утицаја сваког појединачног пројекта на животну средину, која обухвата квалитативни и квантитативни приказ могућих промена у животној средини за време извођења пројекта, редовног рада и за случај удеса, као и процену да ли су промене привременог или трајног карактера и биће дефинисане мере за спречавање, смањење и отклањање сваког значајнијег штетног утицаја на животну, мере које ће се предузети за уређење простора, техничко-технолошке, санитарно-хигијенске, биолошке, организационе, правне, економске и друге мере;
11. **Заштита фауне** - парк шуме као шумског станишта подразумева заштиту постојеће старе шуме са очувањем старих стабала која су места гнежђења, склониште и место исхране заштићених и угрожених врста птица, сисара и др. врста.
 - Неопходно је предвидети обнову жбунасте и зељасте вегетације (првенствено неким аутохтоним врстама као што су трн, глог, дивља ружа, купина, коприва и др.) на погодним ободним деловима парка, која би служила као места гнежђења, скривања и исхране неких врста птица певачица које захтевају оваква станишта (неке врсте грмуша, славуја и др.).
 - Потребно је пронаћи и евидентирати сва важна места гнежђења и скривања посебно значајних врста птица и слепих мишева у старим стаблима дрвећа како би се предузеле адекватне мерезаштите ових стабала (у смислу заштите од непотребне сече или предузеле адекватне мере интервенције).
 - Спречити свако незаконито или недозвољено узнемиравање, хватање и убијање посебно заштићених и значајних врста фауне. Такође, спречити узимање или уништавање њихових јаја и младунаца и рушење гнезда.
 - Афирмисати заштиту кроз едукацију и посматрања птица од стране разних заинтересованих организација, група и појединаца (орнитолога, студената, ученика, школа итд.) која су у сагласности са принципима заштите.
 - Обавити детаљна истраживања и повремени мониторинг птица и сисара на подручју овог парка.
 - Пожељно је да се на посебној огласној табли истакну значајне врсте птица и сисара које су присутне у парку и посебно мере њихове заштите (упуство за понашање посетилаца у смислу заштите птица и сисара).
12. **Поштовање општих услова и мера заштите животне средине и природе**, техничко-технолошких мера и прописа утврђених позитивном законском регулативом и услова надлежних органа и организација;
Уколико сеприликом реализације Плана и извођења грађевинских радова пронађу геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност налазач је дужан да истепријави надлежном Министарству за послове заштите животне средине, у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

-
13. **Усклађивање Плана**, у погледу планираних намена простора и њихових утицаја на животну средину са плановима вишег реда и зонама заштите.
14. **Опште мере заштите од пожара** обухватају изградњу објеката према одговарајућим техничким противпожарним прописима, стандардима и нормативима:
- Објекти морају бити изведени у складу са Законом о заштити од пожара ("Сл.гласник РС", бр.111/09 и 20/15);
 - Објекти морају бити изведени у складу са Законом о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Сл.гласник СРС", бр.44/77, 45/84 и 18/89);
 - Применити одредбе Правилника о техничким нормативима за заштиту високих објеката од пожара ("Службени лист СФРЈ", бр. 7/84);
 - Објектима мора бити обезбеђен приступ за ватрогасна возила у складу са Правилником о техничким нормативима за приступне путеве, окретнице и уређење платоа за ватрогасна возила у близини објекта повећаног ризика од пожара ("Сл. лист СРЈ", бр. 8/95);
 - Предвидети хидрантску мрежу према Правилнику о техничким нормативима за спољну и унутрашњу хидрантску мрежу за гашење пожара ("Службени лист СФРЈ", бр. 30/91);
 - Објекти морају бити реализовани у складу са Правилником о техничким нормативима за електричне инсталације ниског напона ("Службени лист СФРЈ", бр. 53 и 54/88 и 28/95) и Правилником о техничким нормативима за заштиту објеката од атмосферског пражњења ("Службени лист СРЈ", 11/96);
 - Уколико се планира изградња електроенергетских објеката и постројења, исти морају бити реализовани у складу са Правилником о техничким нормативима за заштиту електроенергетских постројења и уређаја од пожара ("Службени лист СФРЈ", бр. 87/93), Правилником о техничким нормативима за заштиту нисконапонских мрежа и припадајућих трафостаница ("Службени лист СФРЈ", бр. 13/78) и Правилником о изменама и допунама техничких норматива за заштиту нисконапонских мрежа и припадајућих трафостаница ("Службени лист СФРЈ", бр. број 37/95);
 - Објекти морају бити реализовани у складу са Правилником о техничким нормативима за лифтове на електрични погон за вертикални превоз лица и терета ("Сл. лист СФРЈ", број 16/86 и 28/89);
 - Системе вентилације и климатизације предвидети у складу са Правилником о техничким нормативима за вентилацију и климатизацију ("Сл. лист СФРЈ", број 87/93);
 - Објекти морају бити реализовани у складу са Правилником о техничким нормативима за системе за одвођење дима и топлоте насталих у пожару ("Сл. лист СФРЈ", број 45/85);
 - Обезбедити потребну отпорност на пожар конструкције објекта (зидова, међуспратне таванице, челичних елемената...), сходно ЈУС У.Ј1 240;
 - Предвидети поделу објеката у пожарне сегменте и секторе, поједине просторије посебно пожарно издвојити (технички блок, вентилационе коморе, електроенергетски блок, машинске просторије лифта, посебне специфичне просторије, просторије са стабилним инсталацијама за гашење пожара, магацине, администрацију и сл.);
 - Реализовати објекте у складу са техничким препорукама ЈУС ТП 21:2003;
 - Предвидети употребу материјала и опреме за коју се могу обезбедити извештаји и атестна документација домаћих акредитованих лабораторија и овлашћених институција за издавање атеста;
 - Применити одредбе Правилника о техничким нормативима за пројектовање и извођење завршних радова у грађевинарству ("Сл. лист СФРЈ", број 21/90);
 - Обезбедити сигурну евакуацију употребом негоривих материјала (ЈУС У.Ј1.050) у обради ентеријера и конструкцијом одговарајуће отпорности на пожар, постављањем врата са одговарајућим смером и начином отварања;
 - Гараже реализовати у складу са Правилником о техничким захтевима за заштиту гаража за путничке аутомобиле од пожара и експлозије ("Сл. лист СЦГ", број 31/05);

-
- Уколико се предвиђа гасификација комплекса, реализовати објекте у складу са Правилником о техничким нормативима за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница ("Сл. лист СФРЈ", број 10/90), уз предходно прибављање одобрења локације за трасу гасовода и место мерно регулационе станице од стране Управе за заштиту и спасавање, сходно члану 28. и 29. Закона о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Сл. гласник СРС", бр. 44/77, 45/84 и 18/89), Правилником о техничким нормативима за пројектовање и полагање дистрибутивног гасовода од полиетиленских цеви за радни притисак до 4 бара ("Сл. лист СРЈ", бр. 20/92) и Правилником о техничким нормативима за унутрашње гасне инсталације ("Сл. лист СРЈ", бр. 20/92 и 33/92).

15. Мере заштите заштићених природних добара - на подручју плана радови и активности ограничавају се на:

- измену конфигурације терена при нивелационим радовима предвиђеним пројектом на које су претходно прибављени услови заштите природе и извођење земљаних радова предвиђених пројектом обнове парка и пројектом санације или изградње инфраструктурне мреже;
- изградњу нових подземних и надземних инсталација, или било које врсте објеката инфраструктуре, а које биолошки и пејзажно не угрожавају заштићено подручје, као и на реконструкцију постојеће инфраструктуре за коју је неопходна техничка документација израђена у складу са претходно прибављеним условима заштите природе;
- изградњу објеката у оквиру граница заштићеног подручја на оне који су искључиво у складу са функцијом и наменом заштићеног простора;
- реконструкцију и ревитализацију са циљем обнове парковског подручја као пејзажно-архитектонског и културно-историјског наслеђа, а на основу израђеног Главног пројекта реконструкције и ревитализације и у складу са условима заштите природе, као и условима других надлежних институција;
- уклањање примерака дендрофлоре који на заштићеном простору не задовољавају здравствене, естетске и функционалне критеријуме: болесна, сува, престарела, закржљала стабла, као и оправдана замена једне врсте другом;
- уношење нових врста дрвећа и шибља које по својој биологији одговарају станишту парка, а које по концепту и естетским критеријумима одговарају објекту природно-културне баштине;
- извођење реконструкције водозавода, истражних бушења или извођење истражних објеката за потребе Бање под посебним условима;
- извођење свих биолошко-техничких мера заштите и неге (прихрањивање, заливање, третман против фитопатолошких и ентомолошких обољења и сл.), за које се процени да су неопходни за одржавање виталности дрвећа, жбуња и одржавање цветњака, а у циљу заштите и унапређења заштићеног подручја, у складу са планом и програмом управљања из члана 8. Уредбе;
- подизање, обнављање и одржавање (кошење, уклањање корова, прихрањивање, аерација итд.) травњака, а на основу одговарајуће извођачке документације у складу са годишњим програмом управљања из члана 8. Уредбе;
- постављање нових елемената парковског и мобилијара за парк шуму, поправка постојећих (постављање нових клупа, корпи за отпатке, канделабра, итд.), а на основу услова надлежних институција;
- промовисање парка у едукативне сврхе, обављање научних истраживања, туристичке посете, рекреација и спортске активности које не угрожавају основну функцију бање;
- Уколико се приликом реализације Плана и извођења грађевинских радова пронађу нека геолошка и палеонтолошка документа (фосили, минерали, кристали и др.) која би могла представљати заштићену природну вредност налазач је дужан да исте пријави

надлежном Министарству за послове заштите животне средине, у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

15. Заштита непокретних културних добара

Третман градитељског наслеђа засниваће се на одредбама Закона о културним добрима ("Сл.гласник РС", бр. 71/94) и начелима интегративне конзервације где ће се споменичко наслеђе третирали као необновљив ресурс, извор идентитета, територијалне препознатљивости, културно-историјски и научни капитал и штитити се заједно са просторима објектима од значаја за заштиту, истраживање и коришћење. Из тог разлога се овим Планом предвиђа очување дрвене воденице (у целини Б), која нема материјалну вредност градитељског наслеђа али има нематеријалну вредност и може послужити за интерпретацију локалног начина живота, па има туристички потенцијал за домицилну заједницу.

4. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Према члану 16. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај о стратешкој и разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима, које обухватају дефинисане потребе за израдом стратешких процена утицаја пројеката на животну средину, одређује аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа. Коначне одлуке о потреби и врсти процене утицаја планова, програма и пројеката на животну средину Планског подручја доносиће се појединачно, на основу критеријума утврђених законом и подзаконским актима из домена заштите животне средине. За разлику од процене утицаја на животну средину (ПУ) – за коју је утврђена листа пројеката, односно објеката и радова који могу бити предмет такве процене и израде студије утицаја разматраће се опортунити спровођења стратешке процене утицаја (screening proces) заснива се на генералним, доста флексибилним мерилима које, по дискреционом основу процењују заинтересована и надлежнотела институције. Несумњив је општи интерес да се те процене сведу на реалан и прагматичан оквир, уз претходно уједначавање знамења и степена примене критеријума прописаних за СПУ (да ли план представља оквир за развојне пројекте и друге активности, да ли утиче на друге планове и програме, да ли је меродаван за интеграцију заштитарских/еколошких начела у концепт одрживог развоја, да ли потенцијално изазива релевантне еколошке проблеме, да ли се реализује на мањем или већем подручју, на подручју локалног, регионалног или националног значаја и др.)

У поступку даље разраде планског документа, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину и Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину инвеститори су дужни да се обрате надлежном органу за послове заштите животне средине Општинске управе Аранђеловац који ће одлучити о потреби израде Процене утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању израде Процене утицаја.

Као обавезујућу ствар, а на основу Закона о процени утицаја на животну средину, потребно је истаћи следеће:

- Инвеститор не може приступити извођењу пројекта тј. радовима без спроведеног поступка процене утицаја и добијене сагласности надлежног органа на студију о процени утицаја
- Инвеститор за чије се планиране објекте и активности може захтевати процена утицаја мора поднети захтев за одлучивање о потреби процене утицаја надлежном органу, и
- Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за прибављање дозволе или одобрења за почетак извођења пројекта (изградња, извођење радова, промена технологије, промена делатности и друге активности).

Студија процене утицаја израђује се на нивоу идејног пројекта.

У случају да се на подручју планова нижег реда планирају два или више објеката (пројеката) који се налазе на листи објеката за које се израђује студија о процени утицаја на животну средину,

онда се доноси одлука о приступању изради стратешке процене доноси се у складу са одредбама из чланова 5. и 6. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Код свих осталих планова примењују се мере и услови заштите животне средине утврђени у овом Извештају.

5. КОНЦЕПТУАЛНИ ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (MONITORING)

5.1. Полазишта мониторинга

Систем заштите и унапређивања животне средине обухвата скуп мера и услова за: очување и заштиту природних и радом створених вредности животне средине; заштиту људи и животне средине од загађивања; заштиту од утицаја штетних и опасних материја, јонизујућих и нејонизујућих зрачења, буке и вибрација; заштиту од уништења и деградације природних вредности; као и мера и услова за унапређење квалитета животне средине.

Коришћење природних богатстава, изградња објеката или извођење радова може се вршити под условом да се не изазову трајна оштећења или значајне промене природних облика, загађивање или на другиначин деградација животне средине.

Забрањен је увоз опасних отпадних материја, њихово чување, складиштење и одлагање.

Предузеће и други привредни субјекти су дужни да у обављању делатности обезбеде:

- рационално коришћење природних богатстава, добара и енергије;
- урачунавање трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова;
- праћење утицаја делатности на стање животне средине.

Предузеће је дужно да води податке о врстама и количинама опасних и штетних материја које користи у вршењу одређених делатности, као и да води податке о врстама и количинама опасних и штетних и отпадних материја које испушта, односно одлаже у ваздух, воду и земљиште, на прописан начин и да те податке достави надлежним органима.

Заштита од буке, пожара и примена мера заштите на раду чине оквир за прописивање мера заштите за појединачне локације. Планске препоруке за дефинисање највишег допуштеног нивоа буке по зонама се допуњују са мерама и нормативима заштите на раду од буке у радним просторијама, којим су прописани:

- допуштени нивои буке с обзиром на врсту делатности;
- допуштени нивои буке с обзиром на могућност непосредног споразумевања говором;
- допуштени нивои буке с обзиром на могућност посредног споразумевања средствима комуникација;
- допуштено време излагања буци с обзиром на ниво трајања буке;
- допуштено време излагања буци.

Истовремено, неопходно је пројектном документацијом предвидети техничке мере заштите од пожара и експлозија, одговарајућим решењима и условима за складиштење роба и материјала, као и одговарајући прилаз за ватрогасна возила у складу са техничким нормативима за заштиту од пожара и експлозија.

Основни циљ мониторинг система је да се обезбеди, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање основних чинилаца животне средине и утврђивање потреба за предузимањем додатних мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења.

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине.

Циљеви мониторинга (праћења стања) животне средине на подручју Плана су:

- заштита подземних и површинских вода,
- очување квалитета земљишта,
- очување квалитета ваздуха,
- очување биљног и животињског света,

-
- очување културних и природних добара,
 - стварање услова за оцењивање стања животне средине на подручју Плана на основу резултата мерења.

1.2. План мониторинга

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се мере заштите животне средине које су предложене у Плану и Стратешка процена могле успешно контролисати и пратити при остваривању планског документа. Програм праћења стања животне средине може бити саставни део постојећег програма мониторинга, који обезбеђује надлежни општински орган.

Основни циљ мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање основних чинилаца животне средине и утврђивање потреба за предузимањем додатних мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења.

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине.

Сам Програм мониторинга за предметну локацију приоритетно треба да буде усмерен на утврђивање тзв. "нултог стања" животне средине. С тим у вези, извршиће се анализе земљишта, ваздуха, воде и нивоа буке и припремити одговарајући извештај о њиховом квалитету које ће се сматрати "нултим стањем" квалитета животне средине.

Имајући у виду природу планираних садржаја и активности на простору који је у обухвату Плана, национални Програм мониторинга ће укључити праћење параметара/индикатора стања за следеће елементе животне средине:

Мониторинг квалитета ваздуха

Мониторинг треба вршити континуирано по налогу надлежних органа.

Вредности пратити у односу на Закон о заштити ваздуха и Закон о заштити од нејонизујућег зрачења ("Службени гласник РС", број 36/09).

Мониторинг квалитета земљишта

Мониторинг треба вршити једном у три године и проверити концентрацију: Cd, Pb, Hg, As, Cr, Ni, F и штетних (Cu, Zn, B) материја у земљишту у складу са Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма.

Мониторинг биодиверзитета

Мониторинг диверзитета врста, очувања њене компактности и функционисања најзначајнијих/највреднијих подручја која ће дугорочно обезбедити функционисање живог света. Поштовати мере садње- према пројектима управљача. Пратити једном у току године у току радова, након завршетка реализације грађевинског подручја на сваких 5 година.

Мониторинг воде

Мониторинг квалитета површинских вода (SWQI) вршити дванаест пута годишње .

Мониторинг квалитета воде за пиће вршити једном годишње према Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће ("Службени лист СРЈ", бр.42/98 и 44/99) .

Мониторинг покривености хидротехничком инфраструктуром (проценат домаћинства прикључен на јавну канализацију) вршити једном у току године.

Мониторинг буке се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора буке, физичких величина којима се описује бука у животној средини и које су везане за штетни ефекат буке. Подаци из мониторинга буке саставни су део јединственог информационог система животне средине у складу са законом којим се уређује заштита животне средине.

На свим мерним местима процедура мониторинга стања нивоа буке има за циљ одређивање:

1. параметара буке (карактер буке, еквивалентни ниво буке, процентни ниво буке, временска зависност нивоа буке);
2. параметара саобраћаја (фреквенција: путничких аутомобила, лаких и тешких теретних аутомобила, аутобуса и моторикала) и

3. параметара саобраћајница (тип и ширина саобраћајница, висина зграде поред саобраћајница).

Мониторинг културних и природних добара у свему према условима имаоца јавних овлашћења и у складу са законским одредбама.

6. МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена је интегрисана у одговарајуће фазе при изради Плана генералне регулације Луковска бања” (Табела 11).

Табела 11. Интегрисање стратешке процене у израду изради Плана генералне регулације Луковска бања

План детаљне регулације (ПГР)	Стратешка процена	Резултат фазе
РЈУ	Детаљна разрада полазних основа, циљева и индикатора: општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора припрема варијантних решења повољних са становишта заштите животне средине процена утицаја варијантних решења на животну средину и поређење варијантних решења	Најповољније варијантно решење
Нацрт ПГР	<ul style="list-style-type: none"> - процењивање утицаја планских решења на циљеве стратешке процене, - на основу прикупљених детаљних података о стању животне средине; - припрема мера за смањење и спречавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину; - припрема програма праћења стања животне средине за стратешку процену; 	1. Припрема планских решења заштите животне средине у ПДР 2. Припрема Извештаја остратешкој процени (садржај утврђен Законом)
Стручна контрола и јавни увид	Мишљење заинтересованих органа и организација и јавни увид (истовремено са ПГР)	1. Припрема Извештаја о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности 2. Финални Извештај о стратешкој процени
Финална верзија ПГР	<ul style="list-style-type: none"> - оцена извештаја о стратешкој процени (критеријуми утврђени Прилогом II Закона) - давање сагласности 	

У свакој фази стратешке процене коришћене су методе, засноване на међународној и европској пракси и препорукама.

У фази одлучивања о изради стратешке процене коришћено је: поређење са сличним случајевима, коришћење постојеће литературе, стручно мишљење, формалне и неформалне консултације, анализа ограничења и потенцијала и матрице утицаја. У следећој фази одређивања значајних утицаја коришћене су методе поређења са сличним случајевима, постојећа литература, стручно мишљење, формалне и неформалне консултације и матрице утицаја. У наредном кораку анализе утицаја коришћени су индикатори, стручно мишљење, анализа компатибилности и матрице утицаја.

Коришћени су индикатори за које податке прате наше стручне службе и индикатори који су усклађени са системом индикатора који се користе у Европској Унији (Европска агенција за животну средину - ЕЕА) и Организацији за европску безбедност и сарадњу (OECD). Одређен број индикатора који би био од значаја за израду стратешке процене није могао бити употребљен јер ми не спроводимо такав мониторинг и немамо ту врсту података.

7. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Саставни део поступка Стратешке процене су консултације са заинтересованим органима и организацијама и са становништвом подручја за који се ради План и Стратешка процена, а у циљу обезбеђивања ефикасне заштите животне средине и одрживог развоја планског подручја.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише се учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење о Извештају остратешкој процени утицаја на животну средину у року од 30 дана. Пре упућивања захтева задобијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени (члан 19). Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана.

Због значаја могућих утицаја предметног плана на животну средину нарочито је важно адекватно и "транспарентно" укључивање заинтересованих страна (надлежних државних органа, локалних управа, невладиних организација и становништва) у процес доношења одлука по питањима заштите животне средине. Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писаним путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања Стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања Плана.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о Стратешкој процени, као и мишљења изјављених у току јавног увида и јавне расправе. Извештај о Стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу члана 21, по добијању ових извештаја орган надлежан за послове заштите животне средине може прибавити мишљење других овлашћених организација или стручних лица за поједине области или може образовати комисију за оцену извештаја о стратешкој процени.

На основу оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај остратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање.

8. ЗАКЉУЧЦИ

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак којим се обезбеђују услови за заштиту животне средине у току израде плана. Стратешка процена је је урађена у складу са Законом о заштити животне средине и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

ПЛАН ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЛУКОВСКА БАЊА-ЗАКЉУЧЦИ (НЕ ТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Стратешка процена утицаја на животну средину, као поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току израде плана, припремљена је у складу са законским

одредбама и Одлуком о изради изради Плана генералне регулације Луковска бања на животну средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у плановима, уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит становништва.

Значај стратешке процене утицаја на животну средину, поред осталог, огледа се у томе што:

- се заснива на начелима одрживог развоја, предострожности, интегралности и учешћа јавности,
- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте,
- утврђује одговарајући контекст за процену утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање.

Стратешком проценом утицаја за План анализирано је постојеће стање животне средине у оквиру планског подручја, значај и карактеристике Плана, карактеристике утицаја планираних садржаја и друга питања и проблеми заштите животне средине у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја Плана на животну средину, а узимајући у обзир планиране намене. У том процесу доминантно је примењен планерски приступ који сагледава трендове и сценарије развоја, а не бави се појединачним пројектима и објектима што је карактеристично за технички приступ, односно израду процене утицаја за појединачне објекте.

Изузетак је направљен код планских решења која се односе на пројекте/објекте за које је процењено да имају стратешки значајан утицај на подручју Плана, а која су у оквиру Стратешке процене посебно анализирана и вреднована.

Примењени методолошки приступ Стратешке процене базиран је на дефинисању циљева и индикатора одрживог развоја и вишекритеријумској квалитативној евалуацији планских решења у односу на дефинисане циљеве Стратешке процене. У том контексту посебно је значајно нагласити да је Стратешка процена најзначајнији инструмент у реализацији начела и циљева одрживог развоја у процесу планирања. То значи да се Стратешка процена није бавила искључиво заштитом животне средине (мада је генерално фаворизује), већ и економским и друштвеним (социјалним) аспектом развоја, па су и сами циљеви Стратешке процене дефинисани у том контексту.

Стратешка процена утицаја на животну средину значи оцена вероватних утицаја на животну средину и његове припреме, спровођење процедуре за учешће јавности и консултација и узимања у обзир извештаја о животној средини и резултата учешћа јавности и консултација на план (Закон о утврђивању протокола о СПУ уз конвенцију о ПУ у прекограничном контексту "Сл.гласник РС-Међународни уговори", бр.1/10). Процена утицаја планских решења на циљеве Стратешке процене вршена је за Плана на животну средину према значају утицаја, према карактеристикама из Прилога I Закона - врста, вероватноћа, учесталост, временска и просторна димензија утицаја. Утицаји су приказани у збирној матрици.

Да би позитивни плански утицаји остали у процењеним оквирима који неће оптеретити капацитет простора, а могући негативни ефекти планских решења умањили, дефинисане су планске смернице и мере заштите које је потребно спроводити у циљу спречавања и ограничавања негативних утицаја Плана на животну средину. Дефинисане су смернице и мере које је потребно спровести како би се обезбедила одрживост Плана.

Извесно је да сваки развој, па и одрживи, подразумева одређене промене у животној средини што је и у конкретном случају потврђено. Међутим, резимирајући све наведено, као и резултате процене утицаја Плана на животну средину и елементе одрживог развоја, закључак Извештаја остратешкој процени утицаја на животну средину је да су План и Стратешка процена анализирали могуће утицаје планираних намена и предвидели потребне мере како би планиране активности у што мањој мери негативно утицале на квалитет животне средине што је, свакако, у функцији реализације циљева одрживог развоја на предметном простору

Директор,

Председник

Скупштине Општине,